

AVDELNINGEN FÖR
TEKNIK- OCH
VETENSKAPSHISTORIA

KUNGLIGA TEKNISKA HÖGSKOLAN

VERKSAMHETSBERÄTTELSE
2009

AVDELNINGEN 2009	1
FORSKNINGSPROJEKT VID AVDELNINGEN	3
AVDELNINGENS HÖGRE SEMINARIUM	21
UTBILDNING	25
<i>GRUNDUTBILDNING</i>	25
<i>EXAMENSARBETEN</i>	27
<i>FORSKARUTBILDNING</i>	27
KONFERENSMEDVERKAN, FÖREDRAG OCH FÖRTROENDEUPPDRAG	29
PUBLIKATIONER 2009	53
AVDELNINGENS PUBLIKATIONSSERIER	61
<i>TRITA-HOT</i>	61
<i>TRITA-HST</i>	61
KONTAKTINFORMATION	62

AVDELNINGEN 2009

Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria bildades i sin nuvarande form år 1991 då en forskarutbildning i teknikhistoria inrättades och de första doktoranderna antogs. År 1997 disputerade de första doktorerna i teknikhistoria vid KTH och fram till och med år 2009 har arton doktors-examina och nio licentiatexamen avlagts (av de nio doktorander som avlagt licentiatexamen har fyra också avlagt doktorsexamen). Den ursprungliga teknikhistoriska profilen har efterhand vidgats med större inslag av industriminnesforskning, vetenskapshistoria och miljöhistoria.

Vid ingången av 2009 hade avdelningen en professor i teknikhistoria, Arne Kaijser, en professor i miljöhistoria, Sverker Sörlin, en professor i teknik- och vetenskapshistoria, Thomas Kaiserfeld, och en gästprofessor på halvtid i industriminnesforskning, Maths Isacson. Under året har även tillkommit en adjungerad professor i teknikhistoria, särskilt urbana infrastruktursystem, Anders Gullberg. Detta innebär att avdelningen idag har en unik kombination av historiska specialinriktningar, varav fem på professorsnivå, som alla präglas av ett rumsligt eller materiellt perspektiv på det förflutna.

Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria ingår sedan 2005 i Institutionen för filosofi och teknikhistoria inom Skolan för arkitektur och samhällsbyggnad. Vid avdelningen var under 2009 utöver de fem professorerna tretton disputerade forskare verksamma: Dag Avango, Isabelle Dussauge, Anders Ekström, Hjalmar Fors, Anders Houltz, Per Högselius, Katarina Larsen, Per Lundin, Brita Lundström, Patricia Bergström Phumpiu Chang, Anna Storm, Margareta Tillberg och Nina Wormbs. Därtill var elva inskrivna forskarstuderande aktiva vid avdelningen: Maria Bohn, Nils Bruzelius, Martin Emanuel, Maja Fjæstad, Johan Gribbe, Julia Lindkvist, David Nilsson, Ingemar Pettersson, Lars Ulfving, Petter Wulff och Anna Åberg. Avdelningen har också en administratör, Helena Törnkvist. Under 2009 har verksamheten konsoliderats. Margareta Tillberg och Dag Avango var gästforskare vid Max Planck-institutet i Berlin respektive Arctic Centre vid University of Groningen under hela året. Under hösten var Matteo Serafini från universitetet i Bologna gästforskare vid avdelningen.

När det gäller grundutbildningen har avdelningens insatser också konsoliderats. Framför allt handlar det om ett högt antal studenter på kursen "Swedish Society, Culture and Industry in a Historical Perspective". Inom forskarutbildningen genomfördes kursen "Att komm-

unicera forskning” om 7,5 hp. Den viktigaste händelsen under 2009 var annars att två lektorat utlystes vid avdelningen. Det första med arton sökande gäller teknik- och vetenskapsstudier med historisk inriktning och möjliggjordes genom en tilldelning efter goda resultat i KTH:s Research Assessment Exercise som genomfördes 2008. Det andra med fem sökande gäller teknikhistoria med inriktning mot informationssamhällets infrastruktur och är baserad på undervisningsinsatser på en obligatorisk kurs.

Viktiga händelser under året har varit att Arne Kaijser tillträdde som medlemsvald president för det stora internationella teknikhistoriska samfundet Society for the History of Technology (SHOT). Årets första möte med SHOT's executive committee hölls vid avdelningen i april 2009. Ett annat viktigt erkännande var att Anna Storm erhöll ICOHTEC Prize for Young Scholars för avhandlingen *Hope and Rust* som hon disputerade på vid avdelningen 2008.

En verksamhetsberättelse handlar egentligen inte om ekonomi. Ändå är det värt att tillägga att avdelningens omsättning under året ökade marginellt till 19,6 miljoner kronor. Det centrala för avdelningen formuleras fortfarande i avdelningens utvecklingsstrategi 2007–2012:

Vi vill vara en nationellt ledande och internationellt framstående forsknings- och utbildningsmiljö genom att:

- vår forskning bidrar med nya insikter om relationerna mellan teknik, natur, människa och samhälle.
- vår undervisning på KTH ger morgondagens ingenjörer vidgade kunskaper och perspektiv.
- vårt deltagande i samhällsdebatten stimulerar till nya frågor och utmanar rådande föreställningar.

FORSKNINGSPROJEKT VID AVDELNINGEN

Tyngdpunkten i avdelningens verksamhet ligger vid forskning. Under år 2009 bedrevs följande forskningsprojekt vid avdelningen.

Modeller, medier och klimatförändring i Arktis: Modeller för global uppvärmning och ekosystem i möte med politik för hållbar utveckling

Projektansvarig (KTH): Sverker Sörlin

Deltagande vid avdelningen: Sverker Sörlin, Nina Wormbs och Maria Bohn

Anslagsgivare: Formas

Period: 2009–2012

Syftet med detta projekt är att förstå hur modeller för klimat och ekosystem påverkar villkoren för hållbar utveckling, med en tyngdpunkt på Arktis. Vår bild av klimatförändringen vilar i hög grad på modeller. Modeller påverkar därigenom villkoren för det politiska hållbarhetsarbetet. Samtidigt finns det brister i vår kunskap om de samband som råder mellan modellerna och deras mottagande i samhället. Även om det visats i tidigare forskning att modeller har en viktig roll för starkt vetenskapsberoende politikområden, exempelvis miljöpolitik, har de inte ägnats någon mer omfattande forskning. I detta projekt skall vi studera modellering med särskild hänsyn till den växande interaktionen mellan klimat och ekosystem och med uppmärksamhet på traditionell ekologisk kunskap hos lokala befolkningar. Vi skall följa hela ”produktionskedjan” från insamlingen av data i fält till produktionen av konstruktionen av modeller och deras spridning i medier, politik och hos allmänheten. Hur fungerar modellerna i ett socialt sammanhang? Hur ”färdas” de, från fältet till medier, departement och styrelserum? Hur påverkar de allmänhetens förståelse för vetenskap? Hur fungerar de som ”gränsvakter” mellan vetenskap och politik? Vem ”äger” modellerna och hur hanteras frågor om trovärdighet och legitimitet, vilka i tidigare forskning visat sig vara avgörande för miljöpolitisk framgång?

Marknadsrummets ordning och den hållbara staden: Porti franchi och marknadens planeringshistoria

Projektansvarig (KTH): Sverker Sörlin

Deltagande vid avdelningen: Sverker Sörlin och Jesper Meijling.

Anslagsgivare: Formas

Period: 2009–2013

Syftet med detta projekt är att analysera marknaden som marknadsp plats: dess rumsliga ordning och relation till planering och stadsbyggnad. Vi vill blottlägga grundläggande mönster i "programmeringen" av marknadens platser. Forskningsuppgiften är huvudsakligen historisk och har som fokus de fria marknadsstäder, porti franchi, som uppkommer i Italien under 1600- och 1700-talen. Fokus ligger således på ursprung. Vi skall också göra systematiska jämförelser med nutida samhällsplanering, där "marknadisering" har återkommit som strukturerande faktor, med osäkra och utforskade konsekvenser för en hållbar urban framtid. En äldre tids rumsliga organisation av marknadsp platsen kommer därigenom att tala till nuets, och vice versa. Porti franchi dök upp som en serie "innovativa miljöer" som spred sig över Europa. Studien beskriver vad vi kallar den rumsliga programmeringen av marknadsp platsen genom att studera det som kan betecknas som dess konstitution (dess legala och politiska design) och dess situation (föremålet för dess fysiska design), båda i förhållande till vad vi kallar planeringens teknologier. Att förstå den kapitalistiska marknadens "grammatik" är användbart i samband med planeringen och förvaltningen av s.k. "marknadslösningar" i den byggda miljön – en idag allt vanligare uppgift i ett växande antal offentliga och privata strukturer (offentliga byggnader; shopping- och förortscentra; sjukhusanläggningar, o.s.v.) vilka ofta står i strid med hållbar stadsmiljö.

Internationella FoU-nätverk – studier av innovation och vetenskapligt samarbete mellan regioner och organisationer

Projektansvarig: Katarina Larsen

Deltagande vid avdelningen: Katarina Larsen

Period: 2009–2012

Projektet bygger på samarbete mellan forskare i Sverige, Holland och England med fokus på studier av innovation, framväxten av nya vetenskapsfält och internationalisering av forskning och utveckling (FoU).

Studier inom projektet kombinerar kvantitativa och kvalitativa metoder och använder bibliometri (information i vetenskapliga publiceringar och patent) för att studera innovationsprocesser i regioner och organisationer. Två forskningsteman är definierade inom projektet. Det första temat "Internationalisering av FoU" kombinerar patentdata med information från vetenskapliga publiceringar och sampublicering för studier av multinationella företag och regioner. Det andra området "Forskarnätverk" använder citeringsanalys för att studera uppkomsten av nya forskningsfält och tvärvetenskap. Aktiviteter inom projektet omfattar empiriska studier, metodutveckling, samt undervisning och seminarieverksamhet. Seminarium arrangerades på KTH "Can you measure scientific excellence – and if so, how?" av Dr. Robert J.W. Tijssen, Centre for Science and Technology Studies (CWTS) Leidens universitet, Holland. Kvalitetsseminarium, KTH september 2009.

The Urban Mind

Projektansvarig (KTH): Sverker Sörlin

Ansvarig för hela forskningsprogrammet: Prof. Paul Sinclair, Uppsala universitet

Deltagande vid avdelningen: Sverker Sörlin

Anslagsgivare: MISTRA

Period: 2008–2010

Inom projektet behandlas begreppet "Urban Mind" som ska utvecklas i tvärvetenskapliga studier av urbanism och klimatförändring i Mellanöstern. Fyrtio forskare från Uppsala universitet, Stockholms universitet och KTH anknuter tillsammans begreppet till det initiativ som är förknippat med IHOPE ("Integrated History and future of Peoples on Earth"). Projektet är globalt med studier av urbanism och klimatförändring i Afrika, Eurasien och Amerika. Den särskilda del av projektet som koordineras av Sörlin bär namnet "The Modern Urban Mind 1850 to Present" och fokuserar på hållbar stadsplanering. En särskild fallstudie av Istanbul utförs i anslutning till exempel på biodiversitet och myndighetsutövning i andra städer. I delprojektet ingår forskare från KTH och Stockholm Resilience Centre.

National identitet, branding, historie og virksomheder

Projektansvarig: Uffe Østergård, Copenhagen Business School

Deltagande vid avdelningen: Brita Lundström

Anslagsgivare: Forskningsrådet for kultur og kommunikation, Danmark

Period: 2008–2011

Projektets mål är att ge en djupare förståelse av identitetskonstruktion i nutidens samhälle, ett kritiskt och historiskt perspektiv på nation branding och en förståelse för betydelsen av nationell identitet som konkurrensparameter inom näringslivet. Målsättningen realiseras genom en unik kombination av tre forskningstraditioner: nationalism, branding och företagshistoria, som under de senaste åren var för sig har haft en stark utveckling, men tidigare aldrig varit sammankopplat i ett forskningsprojekt.

Separate Summer Homes: Scandinavian leisure and consumption and its ideologies during the short 20th century

Projektansvarig: Thomas Kaiserfeld

Deltagande vid avdelningen: Per Lundin

Anslagsgivare: Vetenskapsrådet

Period: 2008–2011

Detta är ett individuellt projekt inom samarbetsprogrammet "European Ways of Life in the American Century: Mediating consumption and technology in the 20th century" (EUWOL) som i sin tur ingår i ett EUROCORES Program, "Inventing Europe", som stöds av European Science Foundation. I projektet studeras fritidskonsumtion utifrån antagandet att fritidsboende samverkat med system för persontransporter som på så sätt bildat sammanhållna fritidskomplex som avlöst varandra under det korta 1900-talet (1918–1989). Det första komplexet dominerades av tåg och båt samt boende i pensionat eller ägda eller hyrda hus, typiskt nära vatten i skärgårdar eller vid badorter. Det andra komplexet består av bilismen som gjorde ärvda, hyrda eller köpta fristående stugor tillgängliga, ibland relativt isolerade från annan bebyggelse. Ett tredje komplex hänger samman med flygtransporternas möjliggörande av utlandsresor och hotellboende vid utländska badorter. I projektet studeras framför allt hur dessa komplex uppstått i samverkan mellan producenter och säljare samt konsumentintressen.

Colony, Empire, Environment: A Comparative International History of Twentieth Century Arctic Science

Projektansvarig: Professor Ron Doel, Florida State University och Urban Wråkberg, Barents Institute, Kirkenes

Deltagande vid avdelningen: Sverker Sörlin

Anslagsgivare: European Science Foundation, Kungl. Vitterhetsakademien

Period: 2007–2010

”Colony, Empire, Environment: A Comparative International History of Twentieth Century Arctic Science” är ett av sex forskningsprojekt som ingår i det ESF-anknutna “BOREAS: Histories from the North: Environments, movements, narratives”, som är Europas största humanvetenskapliga projekt för polarforskning. Det delprojekt inom vilket Sörlin är verksam fokuserar på arktisk fältvetenskap, i synnerhet glaciologi och meteorologi och den betydelse dessa områden har haft för den tidiga diskursen kring klimatförändring. Ett särskilt samarbete mellan Sörlin och Julia Lajus, European University, Sankt Petersburg, fokuserar på vetenskapliga förbindelser mellan skandinaviska länder och Sovjetunionen under perioden 1930–1960.

Industrial heritage and societies in transition

Projektansvarig: Marie Nisser och Maths Isacson

Deltagande vid avdelningen: Marie Nisser, Anna Storm, Maths Isacson och Brita Lundström

Anslagsgivare: STINT

Period: 2001–2009

Våren 2001 beviljades professor Marie Nisser i samverkan med professor Maths Isacson, institutionen för ekonomisk-historia, Uppsala universitet och docent Anders Lundgren, institutionen för idé- och lärdoms historia, Uppsala universitet, ett STINT Institutional Grants för samarbete med Riga Technical University. I projektet har forskare från Helsingfors och Oulu universitet, Vilnius Academy of Fine Arts, Department of History of Art i Riga samt Department of Urban Engineering i Vilnius deltagit. Målsättningen med projektet är flerfaldigt. Förutom att skapa nätverk mellan yngre forskare från länderna; att vinna en djupare insikt om den industriella omvandlingen i Baltikum, Sverige och Finland men också i ett vidare globalt sammanhang; att utveckla de teoretiska och metodiska

instrumenten för att förstå och analysera den industriella transitionen och samhällsomvandlingen i Norden och Baltikum; att främja en förnyelse av industriområden i omvandling genom att bygga upp en kunskapsbas grundad i forskning och att studera hur industriarvet används i förnyelsen av industristäder och industrilandskap i omvandling. Projektet har bedrivits i form av två årliga, fyra till fem dagar långa konferenser, en i Sverige och en i Baltikum, med studiebesök, textseminarier och fältarbeten. Projektet kommer att avslutas med ett antal artiklar på engelska, publicerade i tidskriften *Polhem* hösten 2009.

Forskarassistent i historia

Projektansvarig: Thomas Kaiserfeld

Deltagande vid avdelningen: Thomas Kaiserfeld

Anslagsgivare: Vetenskapsrådet

Period: 2002–2009

Åtminstone sedan 1600-talet har det funnits intresse bland politiska beslutsfattare på olika nivåer att söka råd hos experter inför beslut. Hypotesen att experter sedan dess ökat sitt inflytande över politiska beslutsprocesser kan knappast betecknas som djärv. Tvärtom har många samhällstänkare sett ett tilltagande expertinflytande över politiska beslutsprocesser som utmärkande för det moderna samhällsbygget. Syftet med detta projekt är att undersöka hur vetenskaplig och teknisk expertis under de senaste seklerna transformerats från ett passivt verktyg i beslutsfattarnas händer, som på beställning levererade utlåtanden och avgav förslag, till en politisk kraft som driver egna frågor och tar aktiv ställning med utgångspunkt i egenintresse, ideologiskt såväl som ekonomiskt.

Precursors of the IT nation: Computer use and control in Swedish society, 1955–1985

Projektansvarig: Arne Kaijser

Deltagande vid avdelningen: Isabelle Dussauge, Johan Gribbe och Per Lundin

Anslagsgivare: Handelsbankernas forskningsstiftelser

Period: 2008–2011

Projektets syfte är att beskriva den svenska IT-historien ur ett användningsperspektiv; utvecklingen och användningen av datorsystem inom fyra

samhällssektorer för att åstadkomma en högre grad av styrning över vitala processer. De sektorer som ska studeras är näringsliv, offentlig sektor, försvar och infrastruktur.

**Publics on display: A cultural history of audiences and publics
(Utställda publik: Medieringar av publik och allmänhet i Sverige,
1866–1930)**

Projektansvarig: Anders Ekström

Deltagande vid avdelning: Anders Ekström

Anslagsgivare: Vetenskapsrådet

Period: 2008–2010

Projektets allmänna syfte är att undersöka presentationen av nya medier samt representationen av olika mediepubliker vid fyra stora utställningar som anordnades i Stockholm 1866, 1897, 1909 och 1930. Dessa utställningar var betydelsefulla medieformer i sig och attraherade dåtidens största publik, men de fungerade också som samlingsplatser för presentationen av gamla och nya medietekniker. Fyra frågor står i centrum för projektets empiriska fallstudier: (1) Hur representerades publikerna i text och bild?; (2) På vilket sätt kunde publikerna aktivt delta i mediepresentationerna?; (3) Vilka typer av mediespecifikt kunnande utvecklades genom dessa presentationer, dels hos publiken, dels hos medieentreprenörerna?; (4) Hur förhöll sig representationen av dessa publik till en bredare diskussion om allmänheten som ett politiskt och pedagogiskt kunskapsobjekt? Projektet ingår i forskningsprogrammet ”Mediating public knowledge, 1850–2000”.

Mediating public knowledge, 1850–2000

Programansvarig: Anders Ekström

Anslagsgivare: Vetenskapsrådet (genom individuella projekt)

Period: 2006–2011

I forskningsprogrammet ”Mediating public knowledge, 1850–2000” är det övergripande syftet att utveckla nya perspektiv på den publika kunskapsbildningens historia. Programmets centrala forskningsfrågor handlar dels om hur olika publik involverats i den vetenskapliga kunskapsproduktionen, dels om hur nya medier förändrat villkoren för

kommunikationen av vetenskaplig kunskap. Vi undersöker även hur den omstridda gränsen mellan vetenskapliga och populära kunskapsformer dragits i det förflutna. Empiriskt ligger ett särskilt fokus på verksamhetsformer som kan placeras på båda sidor om denna gräns, till exempel vissa typer av museer och deras dubbla roll som forsknings- och förmedlingsinstitutioner. Vi intresserar oss också för hur detta forskningsfält kan berikas genom att kombineras med perspektiv från en kulturhistoriskt orienterad medieforskning.

Programmet består dels av ett antal enskilda forskningsprojekt, dels av en serie seminarier och workshops som riktar sig till forskare med angränsande intressen. Programmet är ett samarbete mellan forskare vid universiteten i Uppsala, Stockholm och Umeå samt KTH, och leds av Anders Ekström vid Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH.

Design Systems in the Soviet Union 1945–1989: Collaboration for Compatibility and Coherence within the USSR and beyond

Projektansvarig: Margareta Tillberg

Deltagare: Margareta Tillberg, forskarassistent.

Anslagsgivare: Vetenskapsrådet och Max-Planck-Institut für Wissenschaftsgeschichte, Berlin

Period: 2006–2010

Forskningsprojektet är ett samarbete mellan konst-designvetenskap och teknik- och vetenskapshistoria (KTH och Max-Planck-Institut für Wissenschaftsgeschichte, Berlin). Det övergripande målet är att beskriva människans roll i visuellt gestaltade transformationsprocesser och makt-system i gränslandet mellan konst, teknik och design. Boken undersöker design som kulturyttring i Sovjetunionen mellan andra världskriget och Berlinmurens fall. Frågor som rör system, standardisering och innovation inom plansystemet diskuteras, liksom internationalisering och globalisering av kunskapspraktiker inom Sovjetblocket såväl som försök att samarbeta med väst. Praktiskt utförande: intervjuer med nu levande konstnärer, designers och psykologer (främst i Moskva och S:t Petersburg, men även med emigrerade till bl.a. USA).

Is och trovärdighet: Fältvetenskap, forskningsstationer och framväxten av en precisionskultur i glaciologisk forskning, 1870–1970

Projektansvarig: Sverker Sörlin

Deltagande vid avdelningen: Dag Avango och Sverker Sörlin

Anslagsgivare: Vetenskapsrådet

Period: 2006–2009

Syftet med detta forskningsprojekt är att ur ett historiskt perspektiv söka förklara de vetenskapliga konflikterna kring klimatförändringar. En central utgångspunkt är hypotesen att ett viktigt element i dessa konflikter uppstår ur formeringen av en ”precisionskultur” inom de geofysiska fältvetenskaperna mellan världskrigen. Efter andra världskriget globaliserades denna kultur, som i huvudsak hade växt fram på glaciärer i Skandinavien och Nordatlanten, till ett världsomspännande nätverk av forskningsstationer – inte minst inom ramen för det internationella geofysiska året 1957/58. Ur den allt starkare fokuseringen på precision växte en professionell grupp av geofysiska forskare fram, som gjorde anspråk på auktoritet när det gällde att uttala sig om klimatförändringar. Skolbildningar etablerades genom forskningspraktiken i fält. En viktig roll spelades av fältforskningsstationer som gjordes till plattformar för att hävda tolkningsföreträden och auktoritetsanspråk.

Instituten i innovationssystemet

Projektansvarig: Professor Sverker Sörlin

Biträdande projektledare: Katarina Larsen

Deltagande vid avdelningen: Katarina Larsen, Ingemar Pettersson, Patricia Phumpiu och Thomas Kaiserfeld

Anslagsgivare: Vinnova

Period: 2007–2012

I många länder har olika typer av industriforskningsinstitut framskjutna positioner i egenskap av kunskapsproducenter och kunskapsförmedlare. Den svenska sektorn av industriforskningsinstitut är förhållandevis småskalig men fyller ändå olika funktioner för interaktionen mellan företag och universitets- och högskolesektorn. Denna samverkansfunktion gör industriforskningsinstituten särskilt intressanta för studier av innovationssystems mekanismer för produktion och överföring av kunskap. Historiskt sett växte den svenska institutssektorn fram för att tillgodose

vissa industribranschers kollektiva behov av ny kunskap och det statliga engagemanget i industriforskningsinstituterna motiverades huvudsakligen av strategiska mål för nationell tillväxt. I dag befinner sig de svenska instituten i ett forskningslandskap som kännetecknas av internationalisering och ett ökande politiskt intresse i frågor kring innovation. Inom projektet arbetar en tvärvetenskapligt sammansatt grupp av forskare med att analysera industriforskningsinstitutens funktioner och förhållanden i såväl nutid som historisk förändring. Forskningen som bedrivs inom projektet kan sammanfattas i fem områden:

- Politik kring industriforskningsinstitut från 1940-talet till 1980-talet.
- Innovatörer vid instituten.
- Uppkomsten av nya forskningsfält.
- Internationella studier av institut i exempelvis Tyskland och Spanien.
- Instituterna i transnationella innovationssystem.

Bakom en slöja av teknik: Politik och kultur i frekvensallokeringarna för radio och TV i Europa

Projektansvarig: Nina Wormbs

Deltagande vid avdelningen: Nina Wormbs

Anslagsgivare: Vetenskapsrådet

Period: 2006–2009

I över hundra år har människan kunnat kommunicera trådlöst med hjälp av radiovågor. Från början var antalet radiotjänster tämligen begränsat, men med tiden utvecklades teknik som har gjort det möjligt att inte bara skicka telegram trådlöst eller lyssna på radio, utan även att kommunicera med astronauter på månen eller att tala med mormor i en mobiltelefon. För att detta ska fungera måste man komma överens om vilka radiofrekvenser som ska användas till vilka saker. Projektet ”Bakom en slöja av teknik” undersöker hur det har gått till i praktiken när man har fördelat frekvenser för radio och TV i Europa under 1900-talet.

Centre of excellence for science and innovation studies (CESIS)

Deltagande vid avdelningen: Arne Kaijser, Per Lundin, Isabelle Dussauge, Sverker Sörlin, Nina Wormbs och Johan Gribbe

Anslagsgivare: Vinnova

Period: 2003–2010

Forskningscentrat CESIS (Center of Excellence for Science and Innovation Studies), där förutom avdelningen för teknik och vetenskaps-historia även Jönköping International Business School (JIBS), SISTER och KTH Infra deltar, etablerades i januari 2004 med syfte att bedriva forskning om innovationssystem. Tyngdpunkten är lagd på Sverige, och ambitionen är att skapa en bättre förståelse för samspelet mellan innovationer och teknisk utveckling. Särskild vikt fästs vid att studera hur FoU påverkar den ekonomiska utvecklingen, och att försöka utveckla modeller och metoder för att undersöka denna påverkan. Flera av avdelningens forskare och forskningsprojekt är knutna till CESIS.

Att bygga kunskapsstaden: Kunskap, anläggningar och formandet av det urbana landskapet

Projektansvarig: Sverker Sörlin

Deltagande vid avdelningen: Julia Lindkvist

Anslagsgivare: Formas

Period: 2003–2010

Syftet med studien är att analysera några kunskapsanläggningar i Stockholmsområdet och deras roll i stadens planering och rumsliga dynamik. Huvudfrågan som styr undersökningen är deras geografiska lokalisering och infogning i staden. I andra hand studeras på vilket sätt de har påverkat och samverkat till stadens utveckling. Med kunskapsanläggningar menas här ett komplex av byggnader för vetenskapliga ändamål med tillhörande utrustning och kompletterande infrastruktur och bebyggelse. De utvalda kunskapsanläggningarna är KTH, Stockholms universitet, samt Karolinska institutet/Karolinska universitetssjukhuset och det planerade Bioscience-centret i Norra stationsområdet.

Industrisamhällets omvandling – industriell växt och förändring i företagsbyggande och kommunal planering

Projektansvarig: Maths Isacson

Deltagande vid avdelningen: Brita Lundström, Anna Storm, Anders Houltz och Marie Nisser.

Anslagsgivare: Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse samt Stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs minnesfond

Period: 2005–2009

Forskningsprojektet har till uppgift att studera industriell struktur-omvandling i Sverige i ett nationellt och internationellt komparativt perspektiv. Tidsmässigt ligger fokus på 1900-talets senare del och de första åren av 2000-talet. I uppgiften ingår att analysera omvandlingens konsekvenser för människor, företag och kommuner, för bebyggelse och landskap. I centrum står fyra teman. Det första tar sikte på industriföretagens betydelse för samhällsbildningen, levnadsvillkoren och miljön under den högingustiella epokens (ca 1935–1985) modernisering, liksom följderna av denna epoks industriinvesteringar och industriella drift för pågående förnyelsearbete i gamla industriorter. I det andra temat är målsättningen att studera de relationer som uppstod och utvecklades mellan industriföretag, samhälle och stat under nämnda femtioårsperiod. I ett tredje tema studeras vad som hänt med nedlagda eller utflyttade industriers byggnader, tekniska utrustning och maskiner under förnyelsearbetet. Det fjärde tar sikte på företags identitetsbyggande och vilken roll historia och nationella symboler har i de berättelser som byggs upp av aktörer på den nationella arenan.

Ute och cyklar: cykeltrafikens förändrade förutsättningar i Stockholm och Köpenhamn 1930–70

Projektansvarig: Martin Emanuel

Deltagande vid avdelningen: Martin Emanuel

Anslagsgivare: Volvo research and educational foundation, Kommittén för Stockholmsforskning och Vinnova

Period: 2005–2011

Projektet syftar till att undersöka cykeltrafikens förändrade förutsättningar i Stockholm och Köpenhamn under perioden 1930–1970. Stockholm står i centrum för studien, medan Köpenhamn ger värdefulla

perspektiv på utvecklingen i Stockholm. I fokus står cykeltrafikens förutsättningar på två olika plan: dels funktionellt, det vill säga hur cykeln stått sig funktionsmässigt i förhållande till stadens utveckling och till konkurrerande transportteknologier, dels diskursivt, det vill säga vilken syn på cykeln som dominerat, i synnerhet bland de tongivande aktörerna kring stadstrafiken, och hur detta påverkat trafikplaneringen.

Teknik, vetenskap och svensk säkerhetspolitik

Projektansvarig: Hans Weinberger

Deltagande vid avdelningen: Johan Gribbe, Petter Wulff, Nils Bruzelius och Lars Ulfving

Anslagsgivare: Riksbankens Jubileumsfond

Period: 2000–2009

Den svenska säkerhetspolitiken under det kalla kriget är ett omdebatterat område, och syftet med projektet är att studera teknikens och vetenskapens betydelse för utformningen av den svenska försvars-, utrikes- och neutralitetspolitiken under perioden. Projektet (med akronymen NNET – nätverk, neutralitet, teknik) studerar svenska aktörer i transnationella nätverk och hur de fått sig till del och delat med sig av teknisk och vetenskaplig kunskap med relevans för det svenska försvaret. Detta internationella samarbete har haft betydelse för hur det svenska försvaret och svensk neutralitet under det kalla kriget har utformats. Projektet studerar samspelet mellan olika typer av nätverk och relaterar dessa nätverk till militära system och politiska beslutsstrukturer. Projektet förenar teknik- och vetenskapshistoriska perspektiv på svensk säkerhetspolitik med statsvetenskapliga frågeställningar om politiska beslutsprocesser. Förhoppningen är att det därigenom ska bli möjligt att nå en djupare förståelse om vad som formade Sveriges agerande under det kalla kriget.

Vetenskap och alkemi vid Bergskollegium, 1690–1750

Projektansvarig: Hjalmar Fors

Deltagande vid avdelningen: Hjalmar Fors

Anslagsgivare: Vetenskapsrådet

Period: 2006–2010

En central fråga inom tidigmodern vetenskapshistoria är förhållandet mellan ockulta tankeströmningar och den tilltagande rationalism som fick ett starkt genomslag i 1700-talets upplysningsrörelse. Jag vill ta tag i denna fråga genom att undersöka en betydelsefull och förbisedd vetenskaplig miljö under perioden 1690–1750, Bergskollegium (BK). BK var den svenska statens främsta redskap för kontroll av bergsbruket, och därmed den viktigaste aktören vad gällde Sveriges främsta exportnäring. Det hade också uppgiften att reformera bergsbruket efter vetenskapliga principer. Jag vill studera hur organisationens vetenskapliga delar var uppbyggda, vilken typ av vetenskaplig kultur som odlades, samt vad man ägnade sig åt, och varför. I centrum står kunskapsteoretiska frågor om förhållandet mellan kemisk och mineralogisk vetenskap och de ockulta och alkemiska teorier och praktiker som existerade sida vid sida vid BK. Studien behandlar även ämbetsmännens gränsdragningar gentemot utifrån kommande projektörer, kungamakten, och de bergsmän de var satta att övervaka. Studien placerar BK:s vetenskapliga verksamhet i ett internationellt sammanhang – detta dels för att knyta den till sin samtids bredare idéströmningar, dels för att utröna vilken betydelse verksamheten hade i sin samtid, vetenskapligt och kulturellt. Studien kommer att leda till en omvärdering av förhållandet mellan vetenskaplig respektive ockult verksamhet under perioden, samt av BK:s betydelse för aktiviteter av båda sorter.

LASHIPA (Large scale industrial exploitation of polar areas)

Deltagande vid avdelningen: Dag Avango

Anslagsgivare: Vetenskapsrådet och Netherlands Organisation for Scientific Research (NWO)

Period: 2007–2011

LASHIPA är ett historisk-arkeologiskt forskningsprojekt inom ramen för det internationella polaråret (IPY 2007-2008). Dess syfte är att förklara utvecklingen av industri i polartrakterna från 1600-talet till idag, liksom

konsekvenserna av denna industri för den geopolitiska situationen i Arktis och Antarktis, liksom för den lokala miljön. I projektet samarbetar avdelningen med universitetsinstitutioner och forskningsinstitut i Nederländerna, USA, Ryssland, Norge och Storbritannien. Projektets problemställningar behandlar drivkrafterna bakom industri i polartrakterna, internationell kamp om naturresurser och nationellt inflytande i polara ingenmansland, liksom problematik kring tekniköverföring och utformning av teknik och industribosättningar i polar miljö.

Dag Avango driver två sub-projekt inom LASHIPA. Ett är "Green Harbor, Spitsbergen and the international history of exploitation of the polar areas", som syftar till att åstadkomma en bred syntes rörande utvecklingen av industri i polartrakterna, utifrån ett internationellt jämförande perspektiv. Det andra är "Rituals and symbols in the struggle over the polar areas and their natural resources", som syftar till att ur ett internationellt jämförande perspektiv studera relationen mellan industriell verksamhet i polartrakterna och utvecklingen av de internationella maktrelationerna där. Fokus ligger på industriföretagens symboliska och rituella aktiviteter i polartrakternas landskap.

Arctic Norden: Science, Diplomacy and the Formation of a Post-War European North

Projektansvarig: Sverker Sörlin

Deltagande vid avdelningen: Anders Houltz

Anslagsgivare: Riksbankens Jubileumsfond

Period: 2007–2011

I detta projekt studeras bildandet av "arktiska Norden" som en sammansättning av vetenskap, diplomati och politik i en efterkrigscontext. Empirisk fokus ligger vid svenska och norska vetenskapliga förbindelser inom meteorologi och glaciärforskning och deras betydelse för politik och diplomati, men perspektivet omfattar också ett bredare nordatlantiskt område. Analysen ägnas åt de ideologiska aspekter av "nordism" som försökte utvidga det nordiska samfundet till Finland och mildra politiska spänningar med Sovjetunionen. De norska och svenska forskarnas diplomatiska och politiska insatser studeras parallellt med deras vetenskapliga arbete. Upprättandet av forskningssamarbeten, gemensamma expeditioner, forskningsstationer och anslutningar mellan laboratorium, fält och politik förstås i projektet som en integrerad process.

Energimarknadernas integration över system- och nationsgränser

Projektansvarig: Arne Kaijser

Deltagande vid avdelningen: Per Högselius, Arne Kaijser och Anna Åberg

Anslagsgivare: Energimyndigheten

Period: 2007–2010

Sedan mitten av 1980-talet har energimarknaderna i Sverige förändrats i tre viktiga avseenden. För det första har det skett genomgripande förändringar av de institutionella regelverken för olika energimarknader. För det andra har det skett en integration över systemgränser, dels mellan de ledningsbundna energisystemen el, gas och fjärrvärme, dels mellan energi- och informationssystem. För det tredje har det även skett en integration av el- och gassystem över nationsgränser. Dessa tre förändringsprocesser har skett parallellt och har i hög grad påverkat varandra. Syftet med detta projekt är att med ett historiskt och sociotekniskt perspektiv studera och förklara dessa tre förändringsprocesser med särskild tonvikt på de gränsöverskridande organisationernas agerande.

Europe goes Critical: The Emergence and Governance of Critical Transnational European Infrastructures (EUROCRIT)

Projektansvarig: Arne Kaijser

Deltagande vid avdelningen: Per Högselius, Arne Kaijser och Anna Åberg

Anslagsgivare: Vetenskapsrådet och European Science Foundation

Period: 2007–2010

Detta är ett internationellt samarbetsprojekt med deltagande av forskare från Bulgarien, Danmark, Finland, Grekland, Nederländerna, Norge och Sverige. Syftet är att sätta den pågående diskussionen om infrastrukturers sårbarhet i ett historiskt och internationellt perspektiv, genom att studera hur infrastrukturer har byggts samman över nationsgränser och hur detta gett upphov till nya former av ömsesidiga beroenden och gemensam sårbarhet. Inom detta projekt kommer vi att genomföra ett delprojekt med inriktning på naturgas med titeln ”Trusting the enemy”. EUROCRIT utgör ett av fyra samarbetsprojekt inom ett s.k. EURO-CORE-program med titeln ”Inventing Europe: technology and the making of Europe, 1850 to the present”.

Klimatmodelleringens historia, 1940–1970

Projektansvarig: Sverker Sörlin

Deltagande vid avdelningen: Maria Bohn

Anslagsgivare: Stockholm Resilience Centre och interna medel

Period: 2007–2012

Klimatförändringar är ett för vår samtid ofrånkomligt problem, där den naturvetenskapliga kunskapens utveckling de senaste decennierna har präglats av en ökad användning av datorsimulerad modellering. Syftet med projektet är att undersöka klimatmodelleringens framväxt efter de första numeriska väderprediktionerna på tidigt 50-tal, i relation till datoriseringen av geofysiken, forskningsfinansiering, miljöfrågans ökade betydelse och politiseringen av geovetenskaperna.

Lokala och regionala innovationsprocesser i en grönare ekonomi: erfarenheter från Sverige och Silicon Valley

Projektansvarig: Katarina Larsen

Anslagsgivare: Formas

Period: 2009–2010

Projektet analyserar innovationsprocesser vid lokala och regionala initiativ i Sverige och Silicon Valley i USA som främjar miljön genom nya lösningar för ökad energieffektivisering och förnybar energi. De innovationsprocesser som studeras här involverar flera aktörer och studien analyserar olika former för interaktion och kunskapsöverföring mellan användargrupper, leverantörer, statliga miljöprogram, forskning och teknisk utveckling vid utformning och design av energisnåla hus och utveckling installation av solceller i urbana landskap.

AVDELNINGENS HÖGRE SEMINARIUM

Det högre seminarieriet är avdelningens centrala akademiska mötesplats. Att skapa och upprätthålla en livaktig, kritisk och konstruktiv seminariekultur är ett gemensamt ansvar för avdelningens medarbetare och utgör en viktig faktor för att bibehålla en hög kvalitet på den forskning som produceras. Det högre seminarieriet ägnas omväxlande åt textnära arbetsseminarier och presentationer av aktuell forskning. Under 2009 hölls 21 högre seminarier vid avdelningen varav ett av seminarierna var ett samarrangemang med högre seminarieriet vid Ekonomisk-historiska institutionen vid Uppsala universitet. Vid 13 av tillfällena var det inbjudna gäster som presenterade vilka kom från forskningsinstitutioner i Sverige, Norge, Danmark, Finland, Italien, Storbritannien och USA. En tredjedel av seminarierna hölls av kvinnliga forskare och två tredjedelar av manliga. Doktorander presenterade vid en knapp fjärdedel av seminarierna. Seminarieansvariga under året var Arne Kaijser och Brita Lundström.

Här följer vår- och höstterminens seminarieschema i sin helhet:

19 januari: Anders Ekström, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH, "Seeing from above: A particular history of the general observer".

2 februari: Anna Åberg, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH, "Negotiating trust: The Swedish-Danish gas deal".

16 februari: Jenny Beckman, Stockholm Resilience Centre, Stockholm, "Linnaeus's legacy carries on? The Swedish taxonomy initiative, inventories, and science policy".

23 februari: Jörgen Sjöström, Fil. dr i fysik, "Aktuella frågor inom Newtonforskningen".

27 februari: Slutseminarium för Johan Gribbe, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH, opponent: Håkan Gunneriusson, Krigsvetenskapliga avdelningen, Försvarshögskolan, "Stril 60: Systemutveckling mellan teknik och politik under kalla kriget".

2 mars: Otto Sibum, Avdelningen för vetenskapshistoria, Uppsala universitet, "Developmental History of Machines: Late 19th century reflections on science, technology and civilisation".

16 mars: Gemensamt seminarium med Ekonomisk-historiska institutionen, Uppsala universitet. Kommentatorer: Magnus Eklund, Ekonomisk-historiska institutionen, Uppsala universitet och Per Högselius, Avdelningen för teknik-

och vetenskapshistoria, KTH, ”Arbete pågår – i tankens mönster och kroppens miljöer”.

30 mars: Janken Myrdal, Agrarhistoriska avdelningen, Sveriges lantbruksuniversitet, ”Framtiden – om femtio år: Global utveckling och ruralt-urbant i Norden”.

27 april: Susanna Fellman, Institutionen för samhällshistoria, Helsingfors universitet, ”En, två eller fyra nordiska kapitalistiska modeller”.

11 maj: Denise Hagströmer, Department of History of Design, Royal College of Art, och Victoria and Albert Museum’s forskningsavdelning, London, ”In search of a national vision: Swedish embassies from the mid-twentieth century to the present”.

25 maj: Susan Owens, University of Cambridge and King Carl XVI Gustaf Visiting Professor of Environmental Science, Stockholm Resilience Centre and KTH, ”Governing emergent technologies”.

8 juni: Per Lundin, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH, ”Science for Welfare and Warfare: Technology and State Initiative in Post-War Sweden”.

7 september: Matteo Serafini, Department of Philosophy, University of Bologna, ”How a region can learn: Techno-scientific knowledge in Emilia-Romagna”.

21 september, Martin Emanuel, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH och Pär Blomkvist, Industriell ekonomi och dynamik, KTH, ”Från arbetsfordon till frihetsmaskin: Teknisk och institutionell samevolution kring mopeden i Sverige 1952–75”.

5 oktober: Finn Arne Jørgensen, Senter for teknologi og samfunn, Institutt for tverrfaglige kulturstudier, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, ”Den norske hyttas teknologi- og miljøhistorie”.

26 oktober: Ronald E. Dole and Kristine C. Harper, Department of History, Florida State University, ”Cold War and the Environmental Sciences”.

2 november: Gustav Sjöblom, Teknik och Samhälle, Chalmers, ”The programming priesthood comes to Sweden: The diffusion of programming skills in Swedish industry, 1953–1965”.

16 november: Ingemar Pettersson, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH, ”En institutssektor blir till: Industriforskningsinstitut före, under och efter 1940-talets reform av den tekniska forskningen i Sverige”.

23 november: Matthias Heymann, Institut for videnskabsstudier, Aarhus universitet, ”Technology and climate change”.

30 november: Claes Fredrik Helgesson, Tema T, Linköpings universitet, ”Organiseringen av stora kliniska prövningar: Om många värden och värdet av avstånd”.

14 december: Nina Wormbs, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH, ”A simple arithmetic task?: Technopolitics in early frequency planning for broadcasting in Europe”.

UTBILDNING

GRUNDUTBILDNING

Det övergripande syftet med avdelningens kurser på grundnivå och avancerad nivå är att ge insikter och förståelse för samspelet mellan teknik och samhälle både i ett historiskt och i ett samtida perspektiv. I kurserna studerar vi teknikens historia, teknikens användning och dess konsekvenser, uppfinningar och uppfinnare, innovationer och innovatörer. Vi studerar stora tekniska system, industrisamhällets uppgång och framtid, hur miljön påverkas av tekniken, genusaspekter på teknik, teknikens betydelse för uppkomsten av nya företag och mycket annat. Vi vill ge studenterna ett brett perspektiv på sin framtida yrkesroll som ingenjörer och historisk förankring i det som händer nu. För den som är intresserad finns det även möjlighet att göra sitt examensarbete i teknikhistoria. Det består i att självständigt författa en längre rapport eller uppsats. Isabelle Dussauge var fram till och med augusti studierektor för kursverksamheten på grundnivå och avancerad nivå och den som ansvarade för planering och administration. Hon efterträddes under hösten av Brita Lundström.

Under året har två pedagogiska projekt genomförts vid Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria med medel från ABE-skolan. Det ena projektet var en inventering av historieämnet i grundutbildningen där Nina Wormbs undersökte möjligheterna att få in kurser eller moment med teknikhistoria i befintliga program vid KTH. Det andra projektet var ett utvecklingsprojekt för avdelningens lärare som kallades "Projekt undervisningspar eller kritiska vänner". Projektet gick ut på att lärare parvis gav konstruktiv kritik på varandras undervisning genom att delta i ett lektionstillfälle samt före och efter diskutera syfte, mål och pedagogiska metoder. Pedagogiskt utvecklingsarbete har även skett i form av gru-teamets arbete och ett terminsavlutningsmöte. Vid två tillfällen under året har avdelningen arbetat med studentrekrytering i KTH:s bibliotek då vi talat med studenter och kursinformation har delats ut. Åtta personer har under året genomgått högskolepedagogisk utbildning av varierande inriktning och omfång alltifrån grundläggande nivå till handledarutbildning. Sammantaget kan man säga att den högskolepedagogiska kompetensen vid avdelningen har höjts med 46 hp.

Under 2009 har 349 studenter följt kurser vid Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria med en prestationsgrad på 94 %. Följande kurser gavs under året:

Swedish Society, Culture and Industry in Historical Perspective (AK1212/1213), 6 hp på grundnivå under vårterminen vilket utökades till 7,5 hp under höstterminen. Kursen var inriktad till internationella studenter (utbytes- och masterstudenter), och dess syfte var (1) att studenterna skulle få en grundläggande historisk orientering i det svenska samhället och (2) att studenterna skulle utveckla ett kritiskt-analytiskt förhållningssätt till kulturbegreppet. Den spände därför över ett vitt fält och omfattade såväl politisk och ekonomisk historia, som teknik- och arkitekturhistoria. Kursen gavs både på vår- och hösttermin. Kursansvariga: Anna Storm (vårterminen) och Helena Törnkvist (höstterminen). Kursassistent: Helena Törnkvist. Övriga medarbetare: Björn Berglund, Ingemar Pettersson och Anna Åberg.

Industrihistoria (AK1203), 7,5 hp på grundnivå. Kursen diskuterade industrisamhällets omvandling och ställde globalisering och teknisk förändring idag mot utvecklingen sedan industrialismens barndom. I fokus stod människor, bebyggelse och landskap; produktion, arbete och livsstil. I kursen ingick också fältarbete i gamla och nya industrihistoriska miljöer, och studier av det arbete som lagts ner på att bevara industrisamhällets historia. Kursansvarig: Maths Isacson. Kursassistent: Anna Åberg.

Environmental history (AK1204), 7,5 hp på grundnivå. Kursens mål var att ge perspektiv på hur och varför miljö har blivit en politisk, ekonomisk och teknisk fråga i det moderna samhället liksom att undersöka kunskaper om miljön som en begränsande faktor i samhället generellt. Kursen syftade även till att ge kunskaper om det växande intresset för risker, kriser och katastrofer som kan relateras till miljö. Kursansvarig: Sverker Sörlin. Kursassistent: Maria Bohn.

Energy and Geopolitics (AK2201), 7,5 hp på avancerad nivå samt forskarnivå. Kursens mål var att studera de komplexa samband som finns mellan energiförsörjning och politik i ett globalt och historiskt perspektiv. Samtidigt var ett viktigt syfte att sätta in dagsaktuella händelser på energiområdet i ett geopolitiskt och historiskt perspektiv. Kursansvarig: Per Högselius. Kursassistent: Anna Åberg. Övrig medarbetare: Arne Kaijser.

Introduktion till samhällsprocessen (AI1122), moment i teknikhistoria, 1 hp. Kursmomentet syftade till att ge en förståelse för infrastrukturens roll för samhällsutvecklingen i ett historiskt perspektiv. Ansvarig: Arne Kaijser.

EXAMENSARBETEN

Under 2009 avslutades ett examensarbete vid Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria:

Ida Wedin, *Brytningstid vid Falu Koppargruva 1540–1620*.Handledare: Maths Isacson.

FORSKARUTBILDNING

Forskarutbildningen i teknikhistoria vid KTH syftar till att ge avdelningens doktorander en god teoretisk och metodologisk skolning inom ämnen som teknikhistoria, industrihistoria, miljöhistoria och vetenskapshistoria. Dessutom skall den ge en grund för fortsatt självständigt forskningsarbete inom dessa områden. Med sådana kunskaper och färdigheter kan man naturligtvis välja en forskarkarriär, men också att arbeta vidare inom bland annat områden som museer eller arkiv, med utredningar som kräver god analytisk förmåga eller som lärare på olika utbildningsnivåer.

Inom ramen för forskarutbildningen i teknikhistoria vid KTH har antalet doktorander varit konstant fjorton personer under hela 2009 varav tio aktiva. Inga disputationer har hållits och inga nyantagna har registrerats. Under året har en forskarutbildningskurs hållits, ”Att kommunicera forskning” om 7,5 hp. Den lockade tolv doktorander varav nio från forskarutbildningar. Av dem som gick kursen godkändes sex doktorander vid sista kurstillfälle.

KONFERENSMEDVERKAN, FÖREDRAG OCH FÖRTROENDEUPPDRAG

Dag Avango

Föredrag: “Concluding remarks” vid *Willem Barentz Polar Institute’s (WBPI) symposium Sustainable Use of Resources in the Polar Regions*, University of Groningen, Groningen, Nederländerna. 22 oktober 2009.

Plenarföreläsning: “Constructing Polar histories through science and industry” vid *Willem Barentz Polar Institute’s (WBPI) symposium Sustainable Use of Resources in the Polar Regions*, University of Groningen, Groningen, Nederländerna. 23 oktober 2009.

Föredrag: “Constructing Polar histories through science and industry”, vid *Out of the Cold: Scientific Ways of Knowing in Histories of the Circumpolar Arctic: BOREAS – ESF Workshop*, Iqaluit, Nunavut, Kanada. 6 september 2009.

Föredrag: “Constructing Polar histories through science and industry”, vid workshopen *History of Resource Exploitation in Polar Areas*, St Petersburg, Ryssland. 2 november 2009.

Föredrag: “The essence of the adventure: narratives of Arctic work and engineering in the early 20th century”, vid workshopen *History of Resource Exploitation in Polar Areas*, St Petersburg, Ryssland. 2 november 2009.

Biträdanden handledare för doktoranderna Hidde de Haas, Ulf Gustafsson och Frigga Kruse vid Arctic Centre, University of Groningen.

Extern granskare i opponentgruppen för doktorsavhandlingen: Cameron Hartnell, *Arctic network builders: The Arctic Coal Company’s operations on Spitsbergen and its relationship with the environment* (2009). Michigan Technological University, Department of Social Sciences.

Expeditionsledare och organisatör för den vetenskapliga forskningsexpeditionen LASHIPA 6 till Sydgeorgien (Sub-Antarktis), mars-april 2009.

Styrelseordförande i Svenska Industriminnesföreningen (svenska sektionen av TICCIH – The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage).

Styrelseledamot i TICCIH, med regionalt ansvar för industriarvsfrågor gällande Arktis och Antarktis.

Ledamot i verkställande utskottet för Svenska kommittén för Internationella polaråret (Vetenskapsrådet). Ordförande för arbetsgruppen för kultur, samhälle och humaniora inom denna kommitté.

Ledamot i svenska SCAR-kommittén (Scientific Committee for Antarctic Research).

Ordförande för arbetsgruppen Humaniora och samhällsvetenskap i polarforskningen, Svenska polarforskningssekretariatet.

Granskningsuppdrag för Vetenskapsrådet: ansökan om publiceringsstöd.

Medlem av ”Comite de lecture” för tidskriften *Patrimoine de l’industrie*.

Granskning av artikel för tidskriften *Journal of Northern Studies*.

Maria Bohn

Presentation av paper: "Measuring carbon dioxide: A formative moment in climate understanding" vid konferensen *Climate and Cultural Anxiety: Historical and Social Perspectives*, Colby College, Maine, USA. 1–4 april 2009.

Presentation: "Measuring carbon dioxide: A formative moment in climate understanding", vid workshopen *The Historian's Role in Environmental Research*, Södertörns Högskola, Stockholm. 19–20 mars 2009.

Presentation av paper: "Carbon studies, climate prediction and temporal change: Stockholm meteorology ca 1948–1957" vid kollokviet *Expertise for the Future: Histories of Predicting Environmental Change*, Harvard University, USA. 16–17 november 2009.

Anders Ekström

Presentation av paper: "Seeing from above: Spectacularising the elevated view at the Stockholm exhibition of 1897" vid konferensen *Instruction, Amusement and Spectacle: Popular Shows and Exhibitions 1800–1914*, University of Exeter, UK. 16–18 april 2009.

Inbjuden kommentator vid *Nätverket för iscensättning och kommunikation av kulturmiljöer: Mångvetenskaplig workshop*, Riksantikvarieämbetet, Stockholm. 28 september 2009.

Presentation av boken *Representation och materialitet: Introduktioner till kulturbistorien* (Nora 2009) i seminarieriet *MUM* (Museer, utställningar, materialitet), ett samarbete mellan Konstfack, Nordiska museet och Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH. 3 november 2009.

Opponent vid doktoranden Petter Tistedts halvtidsseminarium. Institutionen för idé- och lärdomshistoria, Uppsala universitet. 9 december 2009.

Arrangör av löpande seminarieriet inom ramen för forskningsprogrammet "Mediating public knowledge, 1850–2000".

Ledamot av betygsnämnd: Per Widén, *Från kungligt galleri till nationellt museum: Aktörer, praktik och argument i svensk konstmuseal diskurs ca 1814–1845* (Hedemora 2009). Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion, Göteborgs universitet. 28 mars 2009.

Intervjuad av SVT Växjö om företagsfinansierad universitetsforskning med anledning av den så kallade IKEA-professuren. 29 oktober 2009.

Granskningsuppdrag för Riksantikvarieämbetet: ansökningar om FOU-anslag.

Granskningsuppdrag för Riksbankens jubileumsfond: ansökningar om projektbidrag.

Granskningsuppdrag för Vetenskapsrådet: ansökan om bidrag till anställning som postdok i Sverige.

Referee för tidskriften *Nineteenth-Century Contexts: An Interdisciplinary Journal*.

Medlem av redaktionsrådet för tidskriften *Nordisk Museologi*.

Ledamot av Svenska Nationalkommittén för teknik- och vetenskapshistoria, Kungl. Vetenskapsakademien.

Martin Emanuel

Föredrag: ”Cykelfrämjandets och cyklismens 1930- och 40-tal” vid Cykelfrämjandets 75-årsjubileum den 14 november.

”Ute och cyklar? Förändrade förutsättningar för cykeltrafiken i Stockholm och Köpenhamn 1930–1970”, projektpresentation vid Kommittén för stockholmsforsknings redaktionsrådsmöte den 10 december.

Maja Fjæstad

Presentation av paper: "Fast reactors as future visions – the case of Sweden" vid *II International Workshop: A Comparative Study of European Nuclear Energy Programs from the 1940s until the 1970s*, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, Spanien. 3–5 december 2009.

Pre-doctoral fellow på Max Planck-institutet för vetenskapshistoria, Berlin, Tyskland. 15 september 2007 – 1 september 2009.

2009 års mottagare av Vattenfalls Marie Nisser-stipendium.

Hjalmar Fors

Presentation: “Enlightened officials and itinerant foreigners: Knowledge and skill transfer at the eighteenth-century Swedish Board of Mines” vid *Staat, Bergbau und Bergakademie: Montanexperten im 18. und frühen 19. Jahrhundert: Internationales Symposium*. Freiberg, Tyskland. 20–22 februari 2009.

Ledamot i vetenskaplig kommitté för *7th International Conference on History of Chemistry (7th ICHC)*, Sopron, Ungern. 2–5 augusti.

Anders Gullberg

Utgivare av Stockholms stads monografiserie och stadens förlag Stockholmia.

Anders Houltz

Presentation: "Nya spelregler: Glokalisering, transnationella företag och tjänstehandel", Museikoordinatorns seminarium om museer och forskning, Armémuseum. 5 februari 2009.

Presentation av paper: "The Swedification of Volvo: Car Manufacturing and Industrial Nationalism in 20th Century Sweden" vid konferensen *Industry and Modernism Revisited*, Tartu, Estland. 26–27 februari 2009.

Presentation av paper: "Displaying the Arctic Nation: Scandinavian Museum Exhibits and Polar Ambitions", vid det öppna seminariet *Norden på museer*, Hanaholmen, Finland. 16–18 mars 2009.

Offentligt föredrag: "Arktis på utställning: Museer, mediering och visioner av 'terra nullius'", vid det öppna seminariet *Norden på museer*, Hanaholmen, Finland. 16–18 mars 2009.

Presentation av paper: "Captives of Narrative: Museum Exhibits and Arctic Ambitions in Norway and Sweden", vid *Nordic Spaces Midway Conference*, Vilnius, Litauen. 26–29 augusti 2009.

Presentation av paper: "Motown Europe?: Large-scale automobile enterprises in local and national identity building – Gothenburg and Turin", vid konferensen *The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage (TICCIH)*, Freiberg, Tyskland. 30 augusti – 6 september 2009.

Ordförande för sessionen "Pågående forskning" vid *Industrihistoriskt forum*, Dalarnas museum, Falun. 22–23 oktober 2009.

Plenarföreläsning: "Nya spelregler?: Vilka följder får globala processer på ett lokalt plan?" vid *Gränslös kultur – en konferens om globalisering, kulturutbyte och kulturell mångfald* (arrangerad av Sveriges kommuner och landsting). Åre, 5–6 oktober 2009.

Presentation av paper: "Andréemuseet och Frammuseet som uttryck för nationell självbild", *Museum–Utställning–Materialitet (MUM)*, Nordiska museet, Stockholm. Den 14 oktober 2009.

Ledamot av The Robinson prize committee, The Society for the History of Technology (SHOT).

Ledamot av Industrihistoriskt forums arbetsgrupp.

Ledamot av styrgruppen för Plattform fotografi.

Medorganisatör, forskarnätverket Museum–Utställning–Materialitet (MUM).

Per Högselius

Intervju: ”Miljarder satsas på stormsäkert elnät”, *Svenska Dagbladet*, 18 januari 2009.

Kommentator på sessionen ”Framväxten av det datoriserade Sverige 1955–1985”, *Svenska ekonomisk-historiska mötet*. Uppsala, 5–7 mars 2009.

Kommentator vid seminariet *Arbete pågår – i tankens mönster och kroppens miljöer*. KTH, 16 mars 2009.

Presentation av forskningsprojektet ”Energisystemens integration över nations- och systemgränser“ tillsammans med Arne Kaijser och Anna Åberg på programkonferensen *Allmänna Energisystemstudier* (anordnad av Energimyndigheten). Katrineholm, 6–7 maj 2009.

Intervju: ”Månadens forskarprofil – Per Högselius: Han får energi från Östersjön”, *Energivärlden* 2009:3.

Föredrag: ”Das Neue aufrechterhalten: Die ’Neue Kernenergie’ in historischer Perspektive” på workshopen *Neue Technologien im Spannungsfeld von Wissenschaft, Politik, Öffentlichkeit und Wirtschaft*, Deutsches Museum, München. 16–18 juli 2009.

Presentation: ”Challenging Chernobyl’s Legacy: Nuclear power policies in Europe, Russia and North America in the early 21st century” på forskningsworkshopen *The Politics of Nuclear Power in Asia*, Griffith University, Brisbane. 26–28 juli 2009.

Föredrag: ”Energy and Geopolitics”, Griffith Asia Institute, Brisbane. 30 juli 2009.

Docentföreläsning: ”The Dynamics of International Energy Relations”. KTH, 8 september 2009.

Föredrag: ”Kulturer runt Östersjön”, Pythagoras Industrimuseum, Norrtälje. 19 oktober 2009.

Medverkan i ”Marknad och stat – var går gränsen”, *OBS*, Sveriges Radio P1. 25 november 2009.

Presentation: ”The Decay of Communism: Managing Spent Nuclear Fuel in the Soviet Union, 1937–1991” på konferensen *Managing Radioactive Waste: Problems and Challenges in a Globalizing World*. Göteborg, 15–17 december 2009.

Granskare av Maja Fjæstad avhandlingsmanus *Drömmen om briedreaktorn: teknik och vision i svensk kärnkraftshistoria, 1945–1980*.

Ledamot av Tensions of Europe Management Committee.

Granskningsuppdrag för Estonian Science Foundation rörande ansökan om bidrag.

Referent för tidskrifterna *Energy Policy* och *Halduskultuur*.

Maths Isacson

Föredrag: ”Karlfeldt och det industriella genombrottet” vid *Karlfeldtssamfundets vintermöte*, Svenska Akademiens börssal. Stockholm, 7 februari 2009.

Föredrag ”Vägen till fabriker”, Släktforskarnas hus, Leksand. 28 februari 2009.

Organisatör och moderator på sessionen om äldre historia vid ekonomisk-historiska mötet i Uppsala. 6 mars 2009.

Kommentator på en session på temat ”efter Braverman...” vid ekonomisk-historiska mötet i Uppsala. 7 mars 2009.

Föredrag: ”Barackboendet: Arbetskraftsinvandringen och bostadssituationen under 1960-talet”, Sandvikens bibliotek, inför teatern Maran. 4 april 2009.

Presentation: ”Vatten – utbildning och forskning” (tillsammans med Gunnel Forsberg), högre seminarier, ekonomisk historia, Uppsala universitet. 20 april 2009.

Föredrag: ”Varför ligger ett järnbruk här? Om järnhanterings regionala omflyttning under 1600- och 1700-talen”, Furudals bruk 300 år, jubileumsdag. 13 maj 2009.

Föredrag: ”Vallonbruken under 1900-talet”, Studieförbundet utbildningsseminarium. Österbybruk, 14 maj 2009.

Konferensmedverkan: *Kultur-natur: Konferens för kulturstudier i Sverige*, Linköpings universitet, Campus Norrköping. Plenarsession 2: Ekonomi: makt och resurser. Organisatör, moderator, inledare (om ekonomernas arbete med naturresurser) och föreläsare på temat ”Landskapsutnyttjande ts förändring”. 15–17 juni 2009.

Föredrag: ”Berättarna och deras berättelser – om eldsjälar och deras betydelse för den lokala historieskrivningen”. Stjärnsund, 27 juni 2009.

Moderator, inledare och sammanfattare vid *När Dalporten öppnades. Ett sommarseminarium om järnvägens historia och framtid*. Dalarnas museum, Falun. 15 augusti 2009.

Föredrag: ”Stadens ljud” i Rådhuset på *Kulturnatt Hedemora*. 22 augusti 2009.

Stadsvandring i Hedemora: ”Den andra staden”. 26 augusti 2009.

Presentation av paper: “Who take care of old mining systems?” samt ordförande för “Industrial districts” vid konferensen *The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage (TICCIH)*, Freiberg, Tyskland. 30 augusti – 6 september 2009.

Betygsnämndsledamot, Erik Magnusson, ekonomisk-historia, Uppsala. 11 september 2009.

Presentation av paper: “High-industrial period in the Nordic and Baltic countries”, *Vilnius Forum*, Litauen (med Susanna Fellman). 25–26 september 2009.

Föredrag ”Platsens betydelse och skildringar” samt samtalsledare vid *Ahlbäcksdagarna* i Västerås (med K. Bosdotter). 2–3 oktober 2009.

Presentation av forskningsprojektet ”Brytpunkt Bergslagen” på Jernkontoret, Stockholm. 8 oktober 2009.

Föredrag: ”Modernismens arv” vid konferensen *Industrihistoriskt Forum 2009*. Falun, 23 oktober 2009.

Samtalsledare vid konferensen *Arbetet och livsval*. Norrköping, 12 november 2009.

Föredrag: ”Pendlare, erfarenheter” vid ABM- konferens om ABM och forskning. Kungl. biblioteket, Stockholm. 26 november 2009.

Deltagande i paneldebatten: ”Vad gör vi med världsarvsforskningen?” vid symposiet *Vad gör (vi med) världsarv?*, Högskolan Dalarna. 11 december 2009.

Ordförande och samtalsledare under avslutningen av doktorandworkshopen Oxford-Uppsala den 14–15 december i Uppsala.

Arne Kaijser

Föredrag: ”Hjärnan i svensk kraftförsörjning”: Historien om TIDAS (Total Integrerat Datasystem) vid konferensen *Svenska ekonomisk historiska mötet 2009*, Uppsala. 5–7 mars 2009.

Föredrag: ”From Nature to Networks. The Infrastructural Transformation of Europe” vid en workshop i Eindhoven. 7–8 mars 2009.

Föredrag: ”Monopol eller konkurrens inom fjärrvärme? Lärdomar från historien?” vid konferensen *Energitinget*. Stockholm, 11–13 mars 2009.

Föreläsning: ”The role of actors and institutions in large energy transitions: Some lessons from the past”. Inbjuden föreläsare vid *Energy Colloquium*, ETH Zürich. 26 mars 2009.

Introduktionsföreläsning vid ett seminarium om ämnet ”Hur påverkar persontransportpolitiken det framtida Stockholm?”, i anslutning till projektet ”Den Reflekterande Ingenjören”. KTH, 27 mars 2009.

Värd för ett styrelsesammanträde med SHOT’s Executive Council. KTH, 17–18 april 2009.

Föredrag: ”The integration of energy markets across system and nation boundaries” vid Programkonferens för AES-programmet. Katrineholm, 6–7 maj 2009.

Föredrag: ”Under acid skies: Negotiating Air-borne Pollution in Europe” vid workshopen *European commons*. Lissabon, 8–10 maj 2009.

Deltagande i workshop med forskningsprojektet ”Eurocrit” i Helsingfors. 13–15 maj 2009.

Presentation av forskningsansökan ”Heritage of Risk” tillsammans med Jenny Beckman och Thomas Kaiserfeld vid Institutet för framtidsstudier. 27 maj 2009.

Deltagande i *First World Congress of Environmental History*. Köpenhamn, 4–8 augusti 2009.

Föredrag: “Change of energy infrastructures: Lessons from a historical perspective” vid *World Bioenergy – Clean Vehicles and Fuels Conference*. Stockholm, 16–18 September 2009.

Föredrag: “The historical perspective of Stockholm as water city” vid konferensen *Stockholm and St Petersburg as Water Cities of the Baltic Sea – a water governance dialogue*. Stockholm, 29 september 2009.

Medarrangör av konferensen *SHOT Annual Meeting* i Pittsburgh. 15–17 oktober 2009.

Föreläsning: “Technology and the Making of Contemporary Europe: Learning from the Tensions of Europe Project” vid University of Virginia. 21 oktober 2009.

Föreläsning: “Flows of change. Technology and the making of Europe” vid universitet i Aten. 17 december 2009.

Deltagande i workshop med forskningsprojektet ”Eurocrit” i Aten, 18–20 december 2009.

Ordförande i Society for the history of technology (SHOT) och i Tekniska museets forskningsnämnd.

Medlem i redaktionsrådet för tidskrifterna *Centaurus*, *Journal of Urban Technology* och årsboken *Polhem*.

Ledamot av Scientific Committee för det internationella forskningsprogrammet ”Inventing Europe”.

Ledamot i styrelsen för ABE-skolan, KTH.

Ledamot av Volvos forsknings- och utbildningsstiftelsers vetenskapliga råd.

Ledamot i styrgrupp för projektet ”Svensk IT-historia”.

Thomas Kaiserfeld

Presentation vid: *Appropriating America, Making Europe*. Amsterdam, 15–17 januari 2009.

Deltagande vid seminariet: *Modernhistoria, samtidshistoria, "framtidshistoria": Ämnesidentitet och ämnesgränser*, Institutet för framtidsstudier. 12 februari 2009.

Medverkan i KTH:s stora kollegium, Arbetsgrupp 4, Integrering av generella teman. 3 mars 2009.

Deltagande vid: *Reclaiming the Enlightenment*, Symposium om arvet efter upplysningen, Nobelmuseet och Södertörns högskola. Stockholm, 29 maj 2009.

Presentation vid: *EuroBus (Experiencing 'Europe' on the Road: Transnational Bus Travel and the Making of 'Europe')*, *European Exploratory Workshop*, Helmond, Nederländerna. 11–13 juni 2009.

Presentation vid: *XXII International Congress of History of Science and Technology, Ideas and Instruments in Social Context*, Budapest, Ungern. 28 juli – 2 augusti 2009.

Presentation vid: *7th International Conference on the History of Chemistry, Consumers and Experts: the Uses of Chemistry (and Alchemy)*, Sopron, Ungern. 2–5 augusti 2009.

Presentation vid symposiet *Leisure Life in the 20th Century*, Aalborg universitet, Klitgaarden Refugium. Skagen, 4–6 september 2009.

Presentation vid: *The Historical Significance of the Common Eighteenth Century: The Swedish and Danish Realms*, Åbo akademi. 2–4 oktober 2009.

Opponent vid slutseminarium (Olof Hallonsten, "More Light: Politics and practices of synchrotron radiation laboratories"), Forskningspolitiska institutet. Lunds universitet. 13 februari 2009.

Presentation av forskningsansökan "Heritage of Risk" tillsammans med Jenny Beckman och Arne Kaijser vid Institutet för framtidsstudier. 27 maj 2009.

Kommentator vid: Dominique Pestre, "The Technosciences between Markets, Social Worries and the Political: How to Imagine a Better

Future2", Forskningspolitiska institutet, Lunds universitet, 10 september 2009.

Inledningsanförande vid: Seminarium med modern- och samtidshistoriker om nyttan med historia. KTH, 5 november 2009.

Fakultetsopponent vid disputation med akademisk avhandling för filosofie doktorsexamen i idé- och lärdoms historia: Rangnar Nilsson, *God vetenskap – hur forskares vetenskapsuppfattningar uttryckta i sakkunnigutlåtanden förändras i tre skilda discipliner*, Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion, Göteborgs universitet. 6 mars 2009.

Externt utlåtande över ansökan om Vetenskapsrådets bidrag till postdok, Vetenskapsrådets råd för humaniora och samhällsvetenskap. 8 maj 2009.

Medlem av European Science Foundation Pool of Reviewers, 2009–2010 (ett uppdrag 2009 för en ansökan om EUROCORES Programme).

Medlem av priskommittén för ICOHTEC Prize for Young Scholars 2009.

Ledamot av Executive Committee of International Committee for the History of Technology (ICOHTEC) fr.o.m. augusti 2009.

Medlem i Sällskapet Idun.

Styrelseledamot i Svenska Historiska Föreningen och Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling.

Ledamot av valberedningen vid Skolan för arkitektur och samhällsbyggnad för val till KTH:s fakultetskollegium. April 2009.

Ledamot av forskarutbildningsrådet vid Skolan för arkitektur och samhällsbyggnad.

Katarina Larsen

Intervju i KTH&Co:s temanummer om industriforskningsinstitut (tillsammans med Sverker Sörlin).

Presentation: "EU:s 7 ramprogram för FoU" vid Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH. 2009.

Arrangerade seminariet *Internationalisering av forskning och utveckling*, i samarbete med Centre for Science and Technology Studies (CWTS) vid

Leiden universitet i Holland och Imperial College London i England.
KTH, september 2009.

Handledare för Ingemar Pettersson (doktorand KTH) och Andrea Dallera (MSc, Brescia universitet, Italien).

Per Lundin

Föreläsningar: ”Documenting the Use of Computers in Society between 1950 and 1980” och ”Witness Seminars” vid sommarskolan *Oral History and Technological Memory: Challenges in Studying European Pasts*, Åbo, Finland (med Isabelle Dussauge). 10–15 augusti 2009.

Föredrag: ”Bilsamhällets regelstyrning”, Vägverkets chefsseminarium, Nova Park, Knivsta. 31 mars 2009.

Föredrag: ”Bilsamhällets karaktäristik och problem”, avstampsseminarium om Haninges regionala stadskärna, Fredrika Bremerskolans aula, Handen. 14 april 2009.

Föredrag: ”Bilsamhället – framväxt och konsekvenser”, *Seminarium Trafiknät Stockholm: Trafik och miljö i Stockholm*, KTH. Stockholm, 24 april 2009.

Föredrag och paneldebatt: ”Bilsamhället – framväxt och konsekvenser” vid seminariet *Levande stad: Att gå och cykla i*, arrangerat av Miljöpartiet Stockholms stad. 26 maj 2009.

Föredrag: ”Bilsamhället: Ideologi, expertis och regelskapande i efterkrigstidens Sverige” vid vårutflykt om bilsamhället och E4:ans arkitektur, Stockholms byggnadsförening. Stockholm, 27 maj 2009.

Föredrag: ”Bilsamhället – framväxt och konsekvenser”, Vinnova, Transportenheten. Stockholm, 1 juni 2009.

Föredrag: ”Bilsamhället: Ideologi, expertis och regelskapande i efterkrigstidens Sverige”, Vadstena forum för samhällsbyggande, symposiet *Klimatets krav på samhället – nu och i framtiden*. Vadstena, 1–3 juni 2009.

Presentation: ”Science for Welfare and Warfare: Technology and State Initiative in Post-War Sweden”, Högre seminariet, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH. 8 juni 2009.

Föredrag och paneldebatt: ”Framtidens Stockholm – samling för dialog kring miljö och stadsrum”, samtalskväll om stadsbyggnadspolitiken, ABF-huset, Stockholm. 10 juni 2009.

Kommentator för sessionen ”Appropriation as Domestication” vid ”*Appropriating America: Making Europe*”, *ESF Inventing Europe Conference*, Amsterdam, Nederländerna. 15–17 januari 2009.

Ledamot i SHOT’s Levinson Prize Committee.

Ordförande, programkommitté för den internationella konferensen *History of Nordic Computing, HiNC 3* som äger rum i Stockholm, 18–20 oktober 2010.

Refereegranskare för tidskrifterna *Annals of the History of Computing*, *Lychnos: Årsbok för idé- och lärdoms historia*, *Scandinavian Economic History Review*.

Deltagare i P1:s *Kulturradion*, temat ”Med bilen mot ruinens brant”, 24 juni 2009.

Brita Lundström

Arrangör av sessionen ”Nationer som varumärken, företag som kultur” samt presentation av seminarietexten ”Nationell identitet som resurs? Företagens bruk av svenskhet” vid *Svenska ekonomisk-historiska mötet* i Uppsala. 5–7 mars 2009.

Presentation av paper: “The Brand of Sweden: Narratives constructed by nation and companies to promote a Swedish image in historical perspective” vid workshopen *Product communication and the nationalization of consumption*. Wien, 1–3 oktober 2009.

Föredrag: ”Meet Modern Sweden: Den svenska industrin på exportfrämjande turné i USA 1963–65” vid *Industrihistoriskt forum*. Falun, 22–23 oktober 2009.

Presentation av paper: ”Snilleindustrin som samtida resurs: Nationers och företags bruk av svenskhet” vid workshopen *Norden som varemärke: National identitet, virksomheder, historie og branding*, Copenhagen Business School. Köpenhamn 6–7 november 2009.

Styrelseledamot i Svenska Historiska Föreningen.

Ansvarig för högre seminariet vid Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria.

Studierektor för grundutbildningen vid Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria.

David Nilsson

Föredrag: "Natural Resources Management in an International Relations Perspective", seminarium vid Institute of Diplomacy and International Studies (IDIS), University of Nairobi. 5 December 2009.

Koordinator för projektansökan till EU:s sjunde ramprogram för konsortium bestående av KTH, Tampere University of Technology (Finland), International Institute for Environment and Development (Storbritannien), University of Nairobi (Kenya), University of Dar es Salaam (Tanzania) och Council for Scientific and Industrial Research (Sydafrika). Oktober – december 2009.

Ingemar Pettersson

Presentation: "Stat, industri och vetenskap under samma tak: Omständigheter kring tillskapandet av industriforskningsinstitut under 1940- och 1950-talen" vid *Nordiska idéhistoriska konferens*, Umeå universitet. 23 september 2009.

Presentation av seminarietext: "En institutssektor blir till: Industriforskningsinstitut före, under och efter 1940-talets reform av den tekniska forskningen i Sverige" vid Avdelningen för teknik- och vetenskapshistorias högre seminarium. KTH, 16 november 2009.

Deltagande som krönikör i *KTH&Co*:s temanummer om industriforskningsinstitut (2009:3).

Patricia Phumpiu

Presentation: "Research Institutes in the Innovation Systems: Cases of Spain and France" vid seminarium inom projektet "Instituten i innovationssystemet", Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH. Oktober 2009.

Anna Storm

Föredrag: ”Industrin som plats – en samtida omtolkningsprocess” *Nye veier i bevaring av industriarvern*, Norsk Teknisk Museum, Oslo. 7–8 maj 2009.

Medlem av The SHOT Dibner Prize Committee.

Mottagare av ICOHTEC Publication Prize for Young Scholars 2009 för bästa avhandling.

Sverker Sörlin

Seminariedeltagande: *Världsundergången?!*, med Stefan Fölster, Svenskt Näringsliv och Håkan Bengtsson, Arena. ABF Stockholm, 14 januari 2009.

Seminariedeltagande: *Forska lagom och vara världsbäst*, SNS, Stockholm 21 januari 2009.

Seminariedeltagande: *Seminariekultur – vad är det, var kommer den ifrån och vad kan den vara bra för?*, Försvvarshögskolan 29 januari 2009.

Seminariedeltagande: *Fria universitet och högskolor i samballets tjänst*, Ingenjörsvetenskapsakademien. Stockholm, 29 januari 2009.

Organisering och ordförandeskap vid workshopen *Regime Shifts*, Stockholm Resilience Centre. 3 februari 2009.

Seminariedeltagande: “Urban Environmental History”, *Urban Mind workshop*, Uppsala universitet, 9 februari 2009.

Medverkan: WHO Genève, closing ceremony of the International Polar Year 2007-2008. 25–26 februari 2009.

Presentation av paper: “Arctic Landscapes, Scientific and Others” vid *American Society of Environmental History Annual Conference*, Tallahassee, Florida. 27 februari 2009.

Seminarieinlägg: “International Challenges”, NIRPA Nordic Research Policy Network, Vetenskapsrådet. 4 mars 2009.

Föredrag: "Polförskjutningar – Internationella Polaråret 2007–2008", inledning vid seminarium "Arktis – en region i förändring", Riksdagens förstakammarsal. 11 mars 2009.

Föredrag: "Utbildningspolitikens bakgrund och dagsläge", Folkuniversitetet. 10 mars 2009.

Keynote-föreläsning: "Change Processes and Academic Leadership", Hanasaari Cultural Centre, Helsingfors. 16 mars 2009.

Panelsamtal: "Polarforskningens framtid", med statssekreterare Peter Honeth, Utbildningsdepartementet, Polarveckan 2009 i Ånn. 18 mars 2009.

Presentation av paper: "The Anxieties of an Upright Man: Glaciology, Diplomacy, and the Rise and Fall of Hans Ahlmann's 'Polar Warming', 1920 to 1960", vid workshopen *The historian's role in environmental research*, Södertörns högskola. 19 mars 2009.

Föreläsning: "Överlever universiteten forskningspolitiken?", *KTH:s kvalitetsseminarium*, 26 mars 2009.

Medverkan: Arctic Science Summit Week, Bergen. 28 mars 2009.

Deltagande vid workshop: *European Research Policy, preparatory meeting for the EU Presidency*, Alcalà de Henares, Spanien. 30–31 mars 2009.

Presentation av paper: "The Dilemmas of an Upright Man: Glaciology, Diplomacy, and the Rise and Fall of Hans Ahlmann's 'Polar Warming', 1920 to 1960", *Climate and Cultural Anxiety: Historical and Social Perspectives*, Colby College, Maine, USA. 2 april 2009.

Deltagande: *Joint Session of the Antarctic Treaty Consultative Meeting and the Arctic Council, and The 50th Anniversary of the Antarctic Treaty*, US Department of State, Washington DC. 6 april 2009.

Seminariedeltagande: *Instituten i innovationssambället*, Vinnova, 15 april 2009.

Föreläsning: "Los Angeles – kunskapsstad", Kungl. Konsthögskolan. 16 april.

Panelsamtal: "Challenges and Possibilities: New Perspectives on Swedish-American Relations", *Årsmötet 2009 – Sverige-Amerika Stiftelsen 90 år*, 28 april 2009.

Föreläsning: “The Situation in the Seventies: The Backdrop of Goodman’s Legacy”, *Gordon Goodman seminar*, Kungliga vetenskapsakademien. 29 april 2009.

Föredrag: “Bildning – nödvändigt? Varför? Hur?”, Göteborgs universitet. 6 maj 2009.

Föredrag: “Från kallt krig till global uppvärmning“, vid seminariet *Arktis i ett förändrat klimat: Nordens roll i Europas säkerhetspolitiska utmaningar*, Riksdagens förstakammarsal. 8 maj 2009.

Föreläsning: “Why scientists and engineers should know a bit about the social sciences and humanities”, KTH. 14 maj 2009.

Högtidsföredrag: ”Förflutna miljöframtider – och framtidens: Naturskyddsföreningen om den önskvärda naturen 1909 till 2029” *Svenska Naturskyddsföreningens rikskonferens i samband med föreningens hundraårsdag*, Clarion Hotell, Stockholm. 16 maj 2009.

Presentation av paper (invited): ”Environmental History ‘Presentism’: Negotiating Scholarship, Useful History, and the Public Intellectual”, London School of Economics & Kings College, London. 22 maj 2009.

Seminariedeltagande: Kommentator på Björn Hettne, *Vad är utveckling?* (SNS Förlag, 2009). Jonsereds herrgård, 10 juni 2009.

Seminariedeltagande: *Planetary Boundaries*, Tällberg Foundation, 29 juni 2009.

Seminariedeltagande: *Kunskapens hjärtan och samhällets blodomlopp*, Vetenskap & Allmänhet, Vetenskapsrådet. Visby, 1 juli 2009.

Ordförande för sessionen: “Antarctica: A Continent for Environmental History”, *First World Congress of Environmental History*, Köpenhamn. 6 augusti 2009.

Inbjuden talare: “Roundtable – Northern Contributions to Environmental History”, *First World Congress of Environmental History*, Malmö högskola. 8 augusti 2009.

Keynote-föreläsning: “Media, Body, and Soul – Notes on Challenges to Freedom” vid konferensen *Nordmedia*, Karlstad universitet. 13 augusti 2009.

Föreläsning: "Arctic Norden: Science, Diplomacy and the Formation of a Post-War European North", vid workshopen *Nordic Spaces*. Vilnius, 27 augusti 2009.

Föreläsning: "Doctoral candidates – the link between academia and industry", SFS, Eurodoc. Göteborg, 31 augusti 2009.

Plenarföreläsning: "How Universities Can Take on Increasing Societal Demands – and Remain Powerhouses of Intellectual Freedom" vid *The Knowledge Triangle Shaping the Future of Europe*. Göteborg, 2 februari 2009.

Presentation av paper: "Melting the Glacial Curtain: Scandinavian-Soviet Relations in Arctic Science, 1930–1965" (med Julia Lajus) *ESF Boreas workshop*, Iqaluit, Nunavut, Kanada. 8 september 2009.

Föreläsning: "The Arctic – Region in Flux: A perspective from the International Polar Year 2007–2009", *ESF Boreas workshop*, Iqaluit, Nunavut, Kanada. 8 september 2009.

Presentation: "Om Darwin och livets sammanhang", NK:s bokhandel, 10 september 2009.

Föreläsning: "Framtidslandet", om Kirunas historia, Kungl. Konsthögskolan, Stockholm. 15 september 2009.

Högtidstal: "Skandinaviska stilar i högre utbildning och forskning – vad har hänt sedan unionsupplösningen?", *NIFU STEP 40 år*, Gamle Logen, Oslo. 17 september 2009.

Föredrag: "De världspolitiska utmaningarna och den svenska statsvetenskapen", Statsvetenskapliga förbundets årsmöte. Örebro 9 oktober 2009.

Deltagande i workshop: *IHOPE, Integrated History and Future of People on Earth*, NCEAS, National Centre for Ecological Assessment and Systems, University of California, Santa Barbara. 22–24 september 2009.

Deltagande i workshop: *Arctic Models*, Abisko naturvetenskapliga station 29 september – 1 oktober 2009.

Föredrag: "Om Darwin och livets sammanhang", Café Pilgatan, Umeå. 7 oktober 2009.

Föreläsning: "Om Darwin och livets sammanhang". Skokloster, 10 oktober 2009.

Seminariedeltagande: *Stig Wesslén, naturfotograf*, Umeå universitet, 13 oktober 2009.

Föreläsning: ”Om Darwin och livets sammanhang”, Hedengrens bokhandel, Stockholm. 21 oktober 2009.

Seminariedeltagande: *Forskningspolitiken och dess följder: För högskolan i allmänhet och för GU i synnerhet (med en utblick mot samhället i stort)*, Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, Göteborgs universitet. 15 oktober 2009.

Deltagande i paneldiskussion: *Utvärdering av forskning och innovation*, Svenska utvärderingsföreningen, Norra Latin, Stockholm. 22 oktober 2009.

Keynote-föreläsning: ”Urban Knowledge Landscapes – Innovative, Sustainable, Political” vid *Green Urbanism at Albano: A conference on building a world class university campus in an urban social-ecological context*, Aula Magna, Stockholms universitet. 29 oktober 2009.

Föreläsning: ”Naturvården som idé”, Naturum, Tyresta nationalpark. 1 november 2009.

Föreläsning: "Naturkontraktet 20 år senare", Mälardalens Högskola, Västerås. 5 november 2009.

Föreläsning: ”Identitet: Landskap, formering och politik”, Kungl. Konsthögskolan. 9 november 2009.

Deltagande i workshop: *Nordic Environmental History Network, NEHN*, Trondheim, 10–11 november 2009.

Högtidsföredrag: ”Framtidens behov av vidareutbildning”, *Journalistfonden för vidareutbildning 40 år*, 12 november 2009.

Deltagande i paneldiskussion: *VA-dagen om Tro & vetande*. 12 november 2009.

Föreläsning: ”Om Darwin och livets sammanhang”, Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge. 13 november 2009.

Föreläsning: “The Quantification of Gloom: Numbers, Predictions, and the Language of Environmental Apocalypse from Spengler to Global Change“, vid workshopen *Expertise for the Future*, Centre for History and Economics, Harvard University. 16 november 2009.

Plenarföreläsning: ”Friluftsforskningens mångfald”, *Friluftsforskning 2009*, Mittuniversitetet Östersund. 18 november 2009.

Föredrag: ”Den akademiska seminarieformen”, *Universitetsläraryrket*, Aula Magna, Stockholms universitet. 19 november 2009.

Keynote-föreläsning: ”Reversing the Reserves: Reinterpretations of Protected Nature from the Wild to the Urban” vid *Counter Nature(s): Revising Nature in an Era of Environmental Crisis*, Uppsala universitet. 22 november 2009.

Föredrag: ”Europeiska missnöjets grunder”, Almqvistsällskapet, Stockholm. 24 november 2009.

Föreläsning: ”Att minnas med bilden som källa: Arvet efter Sune Jonssons och Per-Uno Ågrens dokumentära forskning”, vid seminariet *Sune Jonsson och det dokumentära fotografiet*, Västerbottens museum. 26 november 2009.

Föreläsning: ”Om Darwin och livets sammanhang”, Karolinska Universitetssjukhuset Solna. 3 december 2009.

Seminariedeltagande: *Elinor Ostrom – Nobelpristagare i ekonomi 2009*, med Karl Göran Mäler, ABF Stockholm. 7 december 2009.

Deltagande med intervju i *KTH&Co:s* temanummer om industriforskningsinstitut (2009:3).

Medverkan i etermedier: SR P1, SVT 1, SVT 2, Kunskapskanalen, SVT 24: medverkan ca 20 gånger under 2009 i program som *Vetenskapsradion historia*, *Vetenskapens värld*, *OBS Kulturkvarten*, *Babel*, *Gomorron Sverige* m.fl. Medverkan TV8 i utrikesmagasin om Arktis.

Ledamot av: Skytteanska Samfundet (1993–), Ingenjörsvetenskapsakademien (1999–), Måltidsakademien (2000–), regeringens forskningsberedning (till oktober 2009), Albert Bonniers stipendienämnd, John and Margaretha Aspegren Memorial Foundations rådgivande nämnd samt SNS Förtroenderåd.

Ordförande för den svenska nationalkommittén för IPY, International Polar Year (till 30 juni 2009).

Av regeringen utsedd ledamot i Göteborgs universitets styrelse.

Forskningsledare och ledamot i Advisory Board vid Stockholm Resilience Centre.

Styrelseledamot, CESIS, Center of Excellence in Studies of Innovation Systems, KTH.

Medlem av redaktionsrådet för tidskrifterna: *Cultural Geographies* och *Finländsk tidskrift*.

Theme review editor för tidskriften: *Ecology & Society*.

Medlem av Ingenjörsvetenskapsakademiens vetenskapliga råd för projektet ”Innovation för tillväxt”.

Ordförande för internationell panel med uppdrag att utvärdera de danska GTS-institutterna (Godkendt Teknisk Service).

Ledamot i högskoleverkets referensgrupp för framtagande av kriterier för högskolors ansökan om rättighet att bedriva forskarutbildning.

Ledamot i sökkommitté för professur med inriktning mot Livelihood, lifestyles and long-term supply of food, water and energy, Linköpings universitet.

Granskningsuppdrag för Norges Forskningsråd, Vetenskapsrådet, Östersjöstiftelsen, Wilfried Laurier University (Waterloo, Ontario) och Copenhagen Business School.

Ledamot av bedömningskommittén för forskning om hållbar utveckling, Vetenskapsrådet.

Granskning av artikelmanus för *Ecology & Society* samt *Journal of Northern Studies*.

Fakultetsopponent: Ålborgs universitet, Finn Arler, *Humanökologi*, 2 vol. 27 mars 2009.

Margareta Tillberg

Presentation: “Colour as experience. Experiment and application in art and science. The Russian (State) Academy for Art and Science, Moscow 1921 – 1930” vid konferensen *Die vergessene Akademie: Interdisziplinäre Kunstwissenschaft, phänomenologische und psychologische Ästhetik in Russland 1920-1930*, Freie Universität, Osteuropa-Institut. Berlin, december 2009.

Presentation: “Design in the USSR: collaboration for compatibility within and beyond the Eastern Bloc” vid *Cold War Interactions Reconsidered. 9th Annual Aleksanteri Conference* – Helsingfors universitet, Finland. Oktober 2009.

Presentation: “Collaborative design systems in the Soviet Union” vid ett seminarium knutet till projektet “The Strong State and the Family: Russia and Eastern Europe”, Centre for Baltic and Eastern European Studies (CBEEs), Södertörns högskola. Juni 2009.

Föredrag: “Design in der Sowjetunion 1960er - 80er Jahre” vid Osteuropa-Institut och Peter Szondi-Institut für Allgemeine und Vergleichende Literaturwissenschaft, Freie Universität, Berlin. Juni 2009.

Föredrag: “Design und Kybernetik in der Sowjetunion: Standardisierung und Kompatibilität/Zueinanderpassen 1960er – 1980er Jahre” på seminarium vid Institut für Kulturwissenschaft, Humboldt-Universität zu Berlin. Juni 2009.

Föredrag: “Zusammenarbeitsdesign (collaboration design) in der Sowjetunion” på seminarium vid Institut für Kulturwissenschaft, Humboldt-Universität zu Berlin. Juni 2009.

Nina Wormbs

Presentation: “Techno-politics in frequency planning: How engineers get along”, vid konferensen *Deutsche Welle Global Media Forum*. Bonn, 3–5 juni 2009.

Presentation: “Techno-politics in early frequency planning” vid konferensen *NordMedia*. Karlstad, 13–15 augusti 2009.

Presentation: “Models, Media, and Arctic Climate Change: Presentation of a new Project” vid de nationella STS-dagarna, Uppsala universitet, 18–19 november 2009.

Kommentator på Lena Ewertsson, “Tekniska demonstrationer och fallet HDTV/HD-Divine – försök att skapa tekniska standarder och nya marknader”, Nobelmuseets forskningsseminarium. 30 november 2009.

Medlem i programkommittén för KTH:s debattforum Pro et Contra 2008–2010.

Medlem av Executive Council of the Society for the History of Technology 2008–2010.

Ledamot av Granskningsnämnden för radio och tv 2009–2011.

Anna Åberg

Framläggande av avhandlingskapitel "Negotiating with neighbours: The Swedish-Danish gas contract", högre seminariet, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH. 2 februari 2009.

Presentation av projekt "Dragkampen om naturgasen", på konferensen för forskningsprogrammet Allmänna energisystem. Katrineholm, 6–7 Maj 2009.

Presentation av paper "Negotiating Neighbours – National and transnational politics of a natural gas pipeline" på ICSST-konferens, Budapest. 28 juli – 2 augusti 2009.

Medarrangör av sessionen "The Transnational Geopolitics of Energy Supply" samt presentation av paper med titeln "Two Front Negotiations: the Different Politics of a Natural Gas pipeline" på SHOT-konferens, Pittsburgh. 15–18 oktober 2009.

Föredrag: "The Dawning of the cyborg has arrived. Om cyborgar, forskningskommunikation och hur vår tekniksyn påverkas av science fiction", inom ramen för seminarierien *Science Goes Fiction*, Reaktorhall 1, KTH. Stockholm. 23 november 2009.

PUBLIKATIONER 2009

- Avango, Dag & Louwrens Hacquebord, "Settlements in an Arctic Resource Frontier Region", *Arctic Anthropology* 46 (2009: 1-2).
- Avango, Dag and Louwrens Hacquebord, "LASHIPA 5 – the archaeology of natural resource exploitation and geo-politics on Svalbard" i Ann Thoren (red.) *Swedish Polar Research Secretariat Yearbook, 2008* (Stockholm 2009).
- Avango, Dag, "Integrating the Human Dimension in IPY 2007–2009: Reflections on the Achievements in Sweden", *Journal of Northern Studies* (2009:1).
- Avango, Dag, Ypie Aalders, Seth DePasqual, Hidde de Haas, Louwrens Hacquebord, Ulf Gustafsson, Cameron Hartnell & Frigga Kruse, "LASHIPA 5: Archaeological Expedition on Spitsbergen 27 July – 17 August (Groningen 2009).
- Bohn, Maria, "Polarårskommissionen och det Geofysiska året 1957–1958", *Ymer* (2009).
- Ekström, Anders, "Seeing from above: A particular history of the general observer", *Nineteenth-Century Contexts: An Interdisciplinary Journal* 31 (2009:3).
- Ekström, Anders, *Representation och materialitet: Introduktioner till kulturbistorien* (Nora 2009).
- Emanuel, Martin & Pär Blomkvist, *Från nyttofordon till frihetsmaskin: Teknisk och institutionell samevolution kring mopeden i Sverige 1952–75* (Stockholm 2009).
- Emanuel, Martin (red.), *ABC 80 i pedagogikens tjänst: Exempel på tidig användning av mikrodatorer i den svenska skolan: Transkript av ett vittnesseminarium vid Cloetta Center i Linköping den 23 september 2008* (Stockholm 2009).
- Emanuel, Martin (red.), *Datorn i skolan: Skolöverstyrelsens och andra aktörers insatser, 1970- och 80-tal: Transkript av ett vittnesseminarium vid Tekniska museet i Stockholm den 30 oktober 2008* (Stockholm 2009).
- Emanuel, Martin (red.), *Folkbildning kring datorn 1978–85: Transkript av ett vittnesseminarium vid Tekniska museet i Stockholm den 9 oktober 2008* (Stockholm 2009).
- Emanuel, Martin, "Nyta eller nöje? Strategier i Cykelfrämjandets historia", *Cykling* 4 (2009).
- Emanuel, Martin, "Mer kraft på trafikpolitik?", *Cykling* 4 (2009).

- Fjæstad, Maja, "Why did the Breed Reactor Fail? Swedish and international nuclear development in a cold war context". *KTH/CESIS Working Paper Series in Economics and Institutions of Innovation* 186 (2009).
- Fors, Hjalmar, "‘Away, Away to Falun!’ J. G. Gahn and the application of enlightenment chemistry to smelting" *Technology and Culture* 50 (2009:3).
- Fors, Hjalmar, "The Swedish Board of Mines and the ‘Enlightened’ Mining Official" i Angelika Westermann & Ekkehard Westermann (red.) *Wirtschaftslenkende Montanverwaltung - Fürstlicher Unternehmer - Merkantilismus: Zusammenhänge zwischen der Ausbildung einer fachkompetenten Beamtenschaft und der staatlichen Geld- und Wirtschaftspolitik in der Frühen Neuzeit* (Husum 2009).
- Gullberg, Anders & Alexander Husebye, "Företal" i Jan-Bertil Schnell, *Uhsunda–Mariebäll: Stockholms företagsområdens historia* (Stockholm 2009).
- Gullberg, Anders & Karolina Isaksson (red.), *Congestion Taxes in City Traffic: Lessons learnt from the Stockholm Trial* (Lund 2009).
- Gullberg, Anders och Isaksson Karolina, "Introduction" i Anders Gullberg & Isaksson Karolina (red.) *Congestion Taxes in City Traffic: Lessons learnt from the Stockholm Trial* (Lund 2009).
- Gullberg, Anders och Karolina Isaksson, "Fabulous Success or Insidious Fiasco" i Anders Gullberg & Isaksson Karolina (red.) *Congestion Taxes in City Traffic: Lessons learnt from the Stockholm Trial* (Lund 2009).
- Gullberg, Anders, "Företal" i Emin Tengström, *Bilen & människan i svensk prosa och poesi*, (Stockholm 2009).
- Gullberg, Anders, "Företal" i Johan Fischerström, *Utkast til beskrifning om Mälaren* (Stockholm 2009).
- Gullberg, Anders, "Företal" i Kristina Allpere, *Paul Hedkvist arkitekt och Stockholmsgestaltare* (Stockholm 2009).
- Gullberg, Anders, "Företal" i Mats Lindroth, *Tantolunden: Scener ur en park* (Stockholm 2009).
- Gullberg, Anders, Ann Follin & Hans-Lennart Ohlsson, "Företal" i Samuel Owen, *Teknik- och ångbåtspionjär* (Stockholm 2009).
- Houltz, Anders, "Volvos värde varar: Svensk bilindustri som moderniseringsmotor och folkhemsikon", *Polhem: Tidskrift för teknikhistoria 2006-2007* (2009:3).
- Högselius, Per, "Dagens lösningar morgondagens miljöproblem", *Svenska Dagbladet*, 27 oktober 2009.

- Högselius, Per, ”Hållbar utveckling som historiskt fenomen”, *Finsk Tidskrift* (2009:9).
- Högselius, Per, ”Kaotisk historia föregår våldet i Xinjiang”, *Svenska Dagbladet*, 8 juli 2009.
- Högselius, Per, ”Science, Technology and Politics in the GDR”, *Europe-Asia Studies* 61 (2009:5).
- Högselius, Per, ”Sovjet hindrade östtyska framsteg”, *Axess Magasin* (2009:1).
- Högselius, Per, ”Spent nuclear fuel policies in historical perspective: An international comparison”, *Energy Policy* 37 (2009:1).
- Högselius, Per, ”The internationalization of the European electricity industry: The case of Vattenfall”, *Utilities Policy* 17 (2009:3).
- Högselius, Per, ”Ukrainas framtid en osäker historia”, *Svenska Dagbladet*, 10 januari 2009.
- Högselius, Per, ”Välvilligt utbyte eller spioneri?”, *Svenska Dagbladet*, 13 mars 2009.
- Isacson, Maths & Kjersti Bosdotter (red.), *Fram träder arbetaren: Arbetarkonst och industrisambällets bilder i Norden* (Stockholm 2009).
- Isacson, Maths (red.), *Fram träder Bergslagen: Nytt ljus över gammal region* (Västerås 2009).
- Isacson, Maths, ”Brytpunkt Bergslagen”, *Bergslagshistoria – Årsbok 20/2008* (2009).
- Isacson, Maths, ”Finns Bergslagen” i Maths Isacson (red.), *Fram träder Bergslagen: Nytt ljus över gammal region* (Västerås 2009).
- Isacson, Maths, ”Skogsbygdens metamorfos” i Britt Liljewall (red.), *Agrarhistoria på många sätt: 28 studier om människan och jorden. Festskrift till Janken Myrdal på hans 60-årsdag*. (Stockholm 2009).
- Isacson, Maths, ”Vallonen – ett svenskt ideal” i Maths Isacson (red.), *Fram träder Bergslagen: Nytt ljus över gammal region*. (Västerås 2009).
- Isacson, Maths, ”Industriminnen som kulturarv: Förändringar i synen på industrins lämningar i Sverige.”, *Den Jyske Historiker* 121-122. (2009).
- Isacson, Maths, ”Bylaget som utvecklingskraft i norrländsk glesbygd”, *Bebyggelsehistorisk tidskrift* 57 (2009).
- Kajiser, Arne, ”Försurningen gick att hejda”, *Dagens Nyheter*, 26 november 2009.
- Kajiser, Arne, ”Att återställa förtroendet”, *Fjärrvärmetidningen* (2009:3).
- Kajiser, Arne, ”Frivillig prisprövning av fjärrvärme?”, *Rapport till SABO och Svensk Fjärrvärme AB* (2009).

- Kaiserfeld, Thomas, [recension av:] Rangnar Nilsson, *God vetenskap – hur forskares vetenskapsuppfattningar uttryckta i sakkunnigutlåtanden förändras i tre skilda discipliner* (Göteborg, 2009), i: *Lychnos: Årsbok för idé- och lärdoms historia* 57 (2009).
- Kaiserfeld, Thomas, "De svenska universiteten och nazismen ur vetenskapshistoriskt perspektiv", *Historisk tidskrift* 129 (2009:3).
- Kaiserfeld, Thomas, *Krigets salt: Salpetersjudning som politik och vetenskap i den svenska skattemilitära staten under frihetstid och gustaviansk tid* (Lund 2009).
- Larsen, Katarina & Dzamila Bienkowska, "Industrial Research Institutes' collaboration: A three-way solution to integrating new research skills", *KTH/CESIS Working Paper Series in Economics and Institutions of Innovation* 179 (2009).
- Larsen, Katarina & Ulrika Gunnarsson-Östling, "Climate change scenarios and citizen-participation: Mitigation and adaptation perspectives in constructing sustainable futures", *Habitat International* 33 (2009:3).
- Larsen, Katarina, "Co-authorship networks in development of solar cell technology: International and regional knowledge interaction" i Charlie Karlsson, Åke E. Andersson, Paul C. Cheshire & Roger R. Stough (red.) *New directions in regional economic development* (Berlin 2009).
- Lundin, Per & Yngve Sundblad, "Användarmedverkan i IT-utveckling: Skandinaviska skolan", i Birgitta Frejhagen (red.) *Användarna och datorerna: En historik 1960–1985, Vinnova rapport 2009:02*.
- Lundin, Per, "Cars for Comrades", *Technology & Culture* 50 (2009:4).
- Lundin, Per, "From Computing Machines to IT: Collecting, Documenting, and Preserving Source Material on Swedish IT-History" i John Impagliazzo, Timo Järvi & Petri Paju (red.) *History of Nordic Computing 2: Second IFIP WG9.7 Conference, HiNC2, Turku, Finland, August 21–23, 2007: Revised Selected Papers* (Berlin, Heidelberg & New York 2009).
- Lundin, Per, "Inledning: Projektet och fokusgruppen", i Birgitta Frejhagen (red.) *Användarna och datorerna: En historik 1960–1985, Vinnova rapport 2009:02*.
- Lundin, Per, "Metoder för att dokumentera historia", i Birgitta Frejhagen (red.) *Användarna och datorerna: En historik 1960–1985, Vinnova rapport 2009:02*.
- Lundin, Per, *Documenting the Use of Computers in Swedish Society between 1950 and 1980: Final Report on the Project "From Computing Machines to IT"*, (Stockholm 2009).

- Nilsson, David & Arne Kaijser, "Discrimination by Default: The Post-Colonial Heritage of Water Provision in East Africa" i José Esteban Castro and Léo Heller (red.) *Water and Sanitation Services: Public Policy and Management* (London 2009).
- Nilsson, David & Ezekiel Nyangeri Nyanchaga, "East African Water Regimes: The Case of Kenya" i Joseph W. Dellapenna och Joyeeta Gupta (red.) *The Evolution of the Law and Politics of Water* (Amsterdam 2009).
- Nilsson, David, "Power sharing – a stumbling block for democracy in Africa?", *Nordic Africa Institute, Policy and Analysis web-publication* (Uppsala 2009).
- Sörlin, Sverker & Gunhild Rosqvist (red.), *Polarår* (Stockholm 2009).
- Sörlin, Sverker & Gunhild Rosqvist, "SSAG och polarforskning" i Sverker Sörlin & Gunhild Rosqvist (red.) *Polarår* (Stockholm 2009).
- Sörlin, Sverker & Henrik Ernstson "Weaving Protective Stories: Connective Practices to Articulate Holistic Values in Stockholm National Urban Park", *Environment & Planning A* 41(2009:6).
- Sörlin, Sverker & Mats Benner, "Kritiskt läge för svensk forskning", *Entré: Forskning om entreprenörskap & småföretag* (2009:1).
- Sörlin, Sverker & Paul Warde (red.), *Nature's End: Environment and History* (London 2009).
- Sörlin, Sverker & Paul Warde, "Making the environment historical – an introduction", i Paul Warde & Sverker Sörlin (red.), *Nature's End: History and the Environment* (London 2009).
- Sörlin, Sverker m.fl., "Planetary Boundaries: Exploring the safe operating space for humanity", *Nature* 461 (2009).
- Sörlin, Sverker m.fl., "Planetary Boundaries: Exploring the safe operating space for humanity", *Ecology and Society* 14 (2009:2).
- Sörlin, Sverker, [Recension av:] Alf Hornborg & Carole Crumley (red.), *The World System and the Earth System. Global Socioenvironmental Change and Sustainability Since the Neolithic*, eds. (Walnut Creek, CA 2007), i: *Scandinavian Economic History Review* 57 (2009:3).
- Sörlin, Sverker, "Camus fast mellan solstolarna", *Dagens Nyheter*, 13 juli 2009.
- Sörlin, Sverker, "Födelsedag i fängelse: Orden håller Dawit Isaak vid liv", *Dagens Nyheter*, 27 oktober 2009.
- Sörlin, Sverker, "Narratives and Counter Narratives of Climate Change: North Atlantic Glaciology and Meteorology, ca 1930–1955", *Journal of Historical Geography* 35 (2009:2).

- Sörlin, Sverker, "Prickfri ekonomi: Elinor Ostrom bevisar rättvisans värde", *Dagens Nyheter*, 14 oktober 2009.
- Sörlin, Sverker, "Religionen skall återta samhället" [recension av:] Ola Sigurdson, *Det postsekulära tillståndet: Religion, modernitet, politik* (Göteborg 2009), i: *Göteborgs-Posten*, 7 november 2009.
- Sörlin, Sverker, "Stadens natur – det nya naturskyddet och sammanlevnadens politik" i Lars J. Lundgren (red.), *Naturvård bortom 2009: Reflektioner med anledning av ett jubileum* (Brottby 2009).
- Sörlin, Sverker, "The Global Warming That Did Not Happen: Historicizing Glaciology and Climate Change" i Paul Warde & Sverker Sörlin (red.), *Nature's End: History and the Environment* (London 2009).
- Sörlin, Sverker, "This is why we should believe in climate change" i Birgitta Johansson (red.) *Climate challenge – the safety's off* (Stockholm 2009).
- Sörlin, Sverker, "Dags för världen att gå från kunskap till handling" [recension av:] David Jonstad, *Vår beskärda del: En lösning på klimatkrisen* (Stockholm 2009); Folke Tersman, *Tillsammans: En filosofisk debattbok om hur vi kan rädda vårt klimat* (Stockholm 2009); Rikard Warlenius, *Vägen till Köpenhamn: Klimatpolitisk kartbok* (Stockholm 2009), i: *Dagens Nyheter*, 30 november.
- Sörlin, Sverker, "Därför bör vi tro på klimatförändringen" i Birgitta Johansson (red.) *Osäkrat klimat – laddad utmaning* (Stockholm 2009).
- Sörlin, Sverker, "Darwin gav konstnärerna nya världar", *Dagens Nyheter*, 22 september 2009.
- Sörlin, Sverker, "De två kulturerna närmar sig varandra" [recension av:] Janken Myrdal, *Spelets regler i vetenskapens hantverk: Naturvetenskap och humanvetenskap* (Stockholm 2009), i: *Uppsala Nya Tidning*, 20 december 2009.
- Sörlin, Sverker, "Den osannolika klimatkampen: Sverker Sörlin om Fredrik Reinfeldts väg till Köpenhamn", *Fokus*, 5 december 2009.
- Sörlin, Sverker, "Enade av gränser?: Äntligen inser världen att planeten är ändlig", *Dagens Nyheter*, 20 april 2009.
- Sörlin, Sverker, "Framtidens historieämne förutsätter att lärarna själva tar ledningen", *Dagens Nyheter*, 13 september 2009.
- Sörlin, Sverker, "Från konsumtion till kontemplation" [intervju], i Cecilia Bertilsson (red.), *Tio tänker om naturvägledning* (Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet, 2009).

- Sörlin, Sverker, ”Gårdagens industri: Kärnkraft riskerar att blockera ny teknik”, *Dagens Nyheter*, 6 februari 2009.
- Sörlin, Sverker, ”I Milosz fotspår: Vilnius store diktare blev med tiden en orosstiftare”, *Dagens Nyheter*, 4 september 2009.
- Sörlin, Sverker, ”Inget nytt under solen: Domarna mot Quick har långa trådar bakåt”, *Dagens Nyheter*, 5 januari 2009.
- Sörlin, Sverker, ”Klimatalarmist redan 1938” [recension av:] James R Fleming, *The Callendar effect: The life and times of Guy Stewart Callendar (1898–1964), the scientist who established the carbon dioxide theory of climate change* (Boston, Mass. 2007), i: *Dagens Nyheter* 25 maj 2009.
- Sörlin, Sverker, ”Klimatfrågan kan inte lösas” [recension av:] Mike Hulme, *Why We Disagree about Climate Change: Understanding Controversy, Inaction and Opportunity* (Cambridge 2009), i: *Dagens Nyheter*, 16 december 2009.
- Sörlin, Sverker, ”Kunskapsflum: Jan Björklunds skolpolitik leder till ökade klyftor”, *Dagens Nyheter*, 15 juli 2009.
- Sörlin, Sverker, ”Livsviktig forskning vid polerna”, ”Befolkningen i fokus” [intervju i], *Geologiskt Forum* 16 (2009).
- Sörlin, Sverker, ”LO-chefen i stormen: Resten av gänget sitter kvar”, *Dagens Nyheter*, 26 mars 2009.
- Sörlin, Sverker, ”När naturen blev en del av framtiden”, *Sveriges Natur* (2009:2).
- Sörlin, Sverker, ”Perspektiv på polaråren” i Sverker Sörlin & Gunhild Rosqvist (red.) *Polarår* (Stockholm 2009).
- Sörlin, Sverker, ”Romantiken vill tända gnistan i ditt liv!” *Dagens Nyheter*, 27 september 2009.
- Sörlin, Sverker, ”Sune Jonsson: Fotograf, dog den 30 januari, 79 år gammal”, *Fokus*, 20 februari 2009.
- Sörlin, Sverker, ”Vems historia? Nya tider kräver nya berättelser”, *Dagens Nyheter*, 26 juli 2009.
- Sörlin, Sverker, ”Viktigast var glädjen: Arne Naess var empatins och kroppens filosof”, *Dagens Nyheter*, 14 januari 2009.
- Sörlin, Sverker, *A Step Beyond: International Evaluation of the GTS Institute System in Denmark* (Köpenhamn 2009).
- Sörlin, Sverker, *Den blinde skaparen: En essä om Darwin och livets sammanhang* (Stockholm 2009).
- Sörlin, Sverker, *Polar Shifts: International Polar Year 2007-2008* (Stockholm 2009).
- Sörlin, Sverker, *Polförskejutningar: Internationella Polaråret 2007-2008* (Stockholm 2009).

- Storm, Anna, [Recension av:] Lars-Eric Jönsson & Birgitta Svensson (red.), *I industrisambällets slagskugga: Om problematiska kulturarv* (Stockholm 2005), i: *Polhem: Teknikhistorisk årsbok 2006-2007* (2009).
- Storm, Anna, [Recension av:] Robert Willim, *Industrial cool: Om postindustriella fabriker* (Lund 2008), i: *Rig: Kulturhistorisk tidskrift* (2009:3).
- Storm, Anna, "Industriella platser i ny gestalt" *Den tyske Historiker* 121-122 (2009).
- Tillberg, Margareta (red.), *Pressures on Art Criticism: Perspectives on relations with the market, friendships and ideological positions. What is an independent art critic today?* (Stockholm 2009).
- Tillberg, Margareta, "Atomdesign: Die Kontrollräume von Tschernobyl", i Charlotte Bigg & Jochen Hennig (red.), *Atombilder. Ikonografie des Atoms in Wissenschaft und Öffentlichkeit des 20. Jahrhunderts* (Göttingen 2009).
- Tillberg, Margareta, "Independencies and Interdependencies in Art Criticism Today" i Margareta Tillberg (red.), *Pressures on Art Criticism: Perspectives on relations with the market, friendships and ideological positions. What is an independent art critic today?* (Stockholm 2009).
- Wulff, Petter, "Self-Defence on Foreign Ground: Sweden as a Bombing Nation", *ICON* 14 (2008/2009).

AVDELNINGENS PUBLIKATIONSSERIER

Avdelningen ger via serierna TRITA-HOT och TRITA-HST ut avhandlingar, rapporter och andra typer av publikationer. Under 2009 var Ingemar Pettersson och Thomas Kaiserfeld redaktörer för avdelningens publikationsserier.

TRITA-HOT

Stockholm Papers in the History and Philosophy of Technology (TRITA-HOT) är avdelningens serie för doktorsavhandlingar och licentiatavhandlingar. I serien ges även andra publikationer ut, såsom antologier eller enskilda forskares böcker. Under 2009 gavs följande publikation ut.

Thomas Kaiserfeld, *Krigets salt: Salpetersjudning som politik och vetenskap i den svenska skattemilitära staten under frihetstid och gustaviansk tid* (Lund 2009).

TRITA-HST

Working Papers from the Division of History of Science and Technology (TRITA-HST) är avdelningens serie för arbetsrapporter och examensarbeten. Under 2009 gavs följande publikationer ut i serien.

Per Lundin, *Documenting the Use of Computers in Swedish Society between 1950 and 1980: Final Report on the Project "From Computing Machines to IT"* (2009:1).

Ida Wedin, *Brytningstid vid Falu Koppargruva 1540–1620* (2009:2)

KONTAKTINFORMATION

Avdelningen för teknik- och
vetenskapshistoria
Kungliga tekniska högskolan
Teknikringen 76
100 44 Stockholm

Administratör:
Helena Törnkvist
08-790 63 32
heto@kth.se

Tel: 08 790 60 00

Fax: 08 24 62 63

	Telefon	E-post
Dag Avango	08-790 87 37	avango@kth.se
Maria Bohn	08-790 87 81	bohn@kth.se
Nils Bruzelius		nilsbruzelius@hotmail.com
Anders Ekström	08-790 92 48	aekstrom@kth.se
Martin Emanuel	08-790 85 79	martinem@kth.se
Maja Fjaestad	08-790 86 46	majaf@kth.se
Hjalmar Fors	08-790 87 55	hjalmarf@kth.se
Johan Gribbe	08-790 87 37	jgribbe@kth.se
Anders Gullberg		anders.gullberg@abe.kth.se
Anders Houltz	08-790 85 93	houltz@kth.se
Pär Högselius	08-790 92 48	perho@kth.se
Maths Isacson	08-790 85 73	maths@kth.se
Arne Kaijser	08-790 85 99	arneka@kth.se
Thomas Kaiserfeld	08-790 86 46	thomas@kth.se
Katarina Larsen	08-790 85 66	larsen@infra.kth.se
Julia Lindkvist	08-790 85 79	julialin@infra.kth.se
Per Lundin	08-790 87 41	plundin@kth.se
Brita Lundström	08-790 87 41	brita@kth.se
Jesper Meijling	08-790 61 31	meijling@kth.se
David Nilsson		david.nilsson@infra.kth.se
Ingemar Pettersson	08-790 87 42	ingemar2@kth.se
Patricia Phumpiu	08-790 85 66	patricia@kth.se
Anna Storm	08-790 61 31	astorm@kth.se
Sverker Sörlin	08-790 80 67	sorlin@kth.se

Margareta Tillberg	+493081015120	meka@kth.se
Helena Törnkvist	08-790 63 32	heto@kth.se
Lars Ulfving		lars.ulfving@fhs.mil.se
Nina Wormbs	08-790 85 83	nina@kth.se
Petter Wulff		petterw@kth.se
Anna Åberg	08-790 87 42	aberg2@kth.se
